

Univerzita Palackého v Olomouci

Filozofická fakulta

Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

**Motivy studentů pro studium oborů na Katedře
sociologie, andragogiky a kulturní antropologie**

**Students' motives studying at the Department of sociology, andragogy
and cultural anthropology**

Bakalářská diplomová práce

Marek Seidler

Vedoucí bakalářské diplomové práce: Mgr. František Znebežánek, Ph.D.

Olomouc 2015

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

V Olomouci dne 28. března 2015

Podpis:

Děkuji Mgr. Františku Znebejánkovi, Ph.D. za podnětné rady, odbornost a trpělivost při vedení mé bakalářské diplomové práce.

Obsah

ÚVOD	5
TEORETICKÁ ČÁST	6
1 MOTIVACE.....	6
2 MOTIV	7
2.1 Primární motivy.....	8
2.2 Sekundární motivy	9
3 VYBRANÉ TEORIE MOTIVACE.....	9
3.1 Psychoanalytická teorie	9
3.2 Behavioristická teorie.....	10
3.3 Topologická teorie.....	11
3.4 Humanistická teorie	12
3 MOTIVACE VNITŘNÍ A VNĚJŠÍ.....	14
PRAKTICKÁ ČÁST	16
4 METODIKA.....	16
4.1 Charakteristika výzkumného vzorku.....	16
4.2 Hypotézy	17
4.3 Operacionalizace.....	19
5 VÝSLEDKY A ANALÝZA KVANTITATIVNÍHO VÝZKUMU	23
6 TESTOVÁNÍ HYPOTÉZ.....	44
6.1 Shrnutí výsledků	54
ZÁVĚR	56
ANOTACE	58
ZDROJE.....	60
PŘÍLOHY	62

Úvod

Když se člověk rozhoduje o tom, kam budou směřovat jeho další kroky, působí na něj velmi mnoho aspektů. Já se z nich rozhodl zkoumat jen jednu část. V této práci se zabývám problematikou motivace prezenčních studentů Katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Jde mi především o to lokalizovat motivy studentů a zjistit, které z nich mají vliv na výběr daného oboru studia a o jaký vliv se jedná. Ve své práci se snažím také zohlednit pohlaví, ročník studia a jednotlivé obory a zjistit, zda je smysluplné uvažovat o rozdílech v motivaci v rámci těchto faktorů.

V teoretické části nejdříve definuji, co to je motivace a jak s ní budu nakládat. Dále popisuji, co je to motiv a dělím ho na motivy primární a sekundární. Poté uvádím také nejznámější teorie motivace, které nejvíce ovlivnily představu motivace. Věnuji se popisu těchto teorií a zdůvodňuji, proč s nimi budu či nebudu pracovat. Nakonec představuji dělení motivace Milana Nakonečného na motivaci vnitřní a vnější, které je podkladem pro praktickou část mé práce. Samozřejmě bych mohl zvolit více možností, jak pracovat s těmito teoriemi, avšak taková práce by si vyžadovala daleko více času a rozhodně by dalece překračovala nároky na bakalářskou diplomovou práci. Proto tyto hrátky s teoriemi nechávám na renomované vědce.

V praktické části nejdříve představuji metodologii práce. Uvádím cíl a metodiku práce. Charakterizuji výzkumný vzorek a popisuji, jak jsem s tímto vzorkem nakládal. Na základě teorie si stanovuji šest hypotéz, které později ověřuji. Po stanovení hypotéz přichází nezbytná operacionalizace na zkoumatelné znaky a vytvoření otázek v dotazníku, který byl distribuován respondentům v online podobě. V poslední části mé práce jsem statisticky zpracoval výsledky a analyzoval je pomocí programu Statistica. Testuji také stanovené hypotézy a vysvětluji, proč se mi potvrdily nebo nepotvrdily.

Teoretická část

1 Motivace

Pojem motivace je dnes nadmíru užívaným výrazem. Slyšíme jej neustále od svých nadřízených, z televize a čteme je také v novinách. Co však tento pojem ve skutečnosti znamená? Slovo motivace pochází z latinského slova *motus*, což v překladu znamená pohyb, hnutí, nepokoj (Maříková a kol., 1996: 651). Je tedy jasné, že tento výraz bude souviset s pohybem nebo posunem k něčemu či od něčeho. Z vlastní zkušenosti také víme, že jde o jev psychického rázu. Jednoduše řečeno jde o „termín, vztahující se obecně k intrapsychickým, dynamickým, vzájemně závislým procesům, jež prostřednictvím motivů „aktivizují“ jedince“ (Geist, 1992: 240), tedy o označení pohnutek, které vedou k chování¹ (Homola, 1972: 11). Motivací se zabývali lidé odedávna. Neustále si kladli otázky: Proč se někdo chová tak, jak se chová? Co ho vede k tomuto jednání²? V minulosti se na tyto otázky odpovídalo pojmy jako bůh nebo osud. Dnes již víme, že musíme jít do nitra člověka a zaměřit se na jeho psychiku.

Bohužel nikdy nedošlo ke vzniku jedné komplexní teorie motivace a těchto teorií je velice mnoho. Thomae (1965) dle Nakonečného rozlišuje 6 základních pohledů na motivaci jako takovou: „1. Motivace jako příčina pohybu, 2. motivace jako důsledek změn stavu organismu, 3. motivace jako abstrakce z kontinua aktivace, 4. motivace jako determinanta zaměřování chování, 5. motivace jako výklad smysluplných souvislostí duševního života

---

¹ „Chováním člověka rozumíme všechny způsoby a formy, jimiž se projevuje v nejrůznějších činnostech a situacích. Jde o pojem velmi široký, protože do něho zahrnujeme všechny projevy jedince, od fyziologických změn a pohybů kosterního svalstva až po složitou lidskou činnost“ (Homola, 1972: 11). Rozdíl mezi motivací a chováním spočívá v tom, že „motivace určuje, jak bylo uvedeno, směr, sílu a trvání chování, avšak to, jak bude chování probíhat a bude-li vůbec realizováno, určuje systém kognitivních procesů, tj. subjektivní model situace, v níž se chování uskutečňuje (Nakonečný, 2013: 75).

² Jednání chápou jako „tu lidskou činnost, která má vědomě cílový ráz“ (Homola, 1972: 11), tedy jedinec si je do větší či menší míry vědom, jak a proč jedná.

a 6. motivy jako důvody rozhodování v situaci volby“ (Nakonečný, 1995: 75). Cílem této práce však není rozbor či porovnání všech těchto teorií, nicméně je důležité seznámit se alespoň s těmi nejdůležitějšími, se kterými se můžeme u tohoto tématu setkat. Podle Nakonečného lze teorie rozdělit na:

- 1) psychoanalytické,
- 2) behavioristické,
- 3) topologické,
- 4) výkonové,
- 5) sociálního učení,
- 6) atribuce a
- 7) humanistické (Nakonečný, 1997: 149).

Všechny tyto teorie se týkají motivace, avšak já se budu zabývat pouze těmi, které považuji za nejdůležitější s ohledem na tuto práci. Jsou to psychoanalytické, behavioristické, topologické a humanistické. Každá teorie zde bude představena a uvedu také hlavní představitele těchto teorií. Nejdříve však musím vysvětlit, co je to motiv.

2 Motiv

S pojmem motivace a různými teoriemi motivace souvisí také pojem motiv. Musíme si však uvědomit rozdíl mezi těmito pojmy. Motivace vyjadřuje proces a motiv jistou hypotetickou dispozici k procesu (Nakonečný, 1995: 75). Pokud motivaci chápeme jako reakci na jistý stimul, tak motiv bude příčinou této reakce. „Motivy lze rozumět (hypotetické) zprostředkující (intervenující) proměnné prožitkových procesů individua, jež jsou důvodem („pohnutkou“) usměrnění jeho primární aktivity s ohledem na její směr (cíl), intenzitu, trvání a variabilitu jejího zaměření. Motiv(y) nelze chápat izolovaně, ale pouze v kontextu s celou škálou všech, často i protikladných „pohnutek“, které jsou jak vzájemně, tak ve vztahu ke struktuře osobnosti a k vnějšímu okolí (sociální

situaci) spojeny konkrétními strukturálně-funkčními vztahy“ (Geist, 1992: 238). Asi nejjednodušší definici motivu najdeme ve Velkém psychologickém slovníku, kde se motivem rozumí „vědomá či nevědomá pohnutka, příčina činnosti zaměřené na určitý cíl; má různou intenzitu i trvalost; možné dělení na primární (vrozené) a sekundární (naučené)“ (Hartl, Hartlová, 2010: 319).

2.1 Primární motivy

Primárním motivem se často rozumí potřeba člověka nebo přesněji fyziologická (biologická, vitální) potřeba³. Mezi tyto motivy/potřeby se nejčastěji řadí biologické potřeby, tedy dle Geista: „hlad, žízeň, spánek, potřeba kyslíku (dýchání), vyměšování, aktivity, přístřeší a udržování optimální teploty, tzn., že se jedná o třídu potřeb, vztahující se k zajištění (udržení) holé fyzické existence individua, které jsou společné celému druhu homo sapiens“ (Geist, 1992: 289). Avšak ani v tomto neexistuje jednotná klasifikace. Madsen se však snaží o sjednocení primárních potřeb a jako nejpoužívanější (tedy nejjednotnější) uvádí tyto primární potřeby (motivy):

- 1) potřebu hladu;
- 2) potřebu žízně;
- 3) sexuální potřebu;
- 4) mateřskou potřebu;
- 5) teplotní potřebu;
- 6) potřebu vyhýbat se bolesti;
- 7) exkreční potřebu;
- 8) potřebu dostatečného zásobení kyslíkem;
- 9) potřebu odpočinku;
- 10) potřebu aktivity (Madsen, 1972: 352).

---

³ Ve své práci nerozlišuji mezi pojmy primární motiv a potřeba, neboť neexistuje jasné ohraničení těchto dvou pojmů a spousta psychologů tuto hranici také nerozlišuje. V širším významu se tyto pojmy ztotožňovaly také s pojmy drive, instinkt, potřeba apod. (Homola, 1972: 12).

Mezi primární potřeby se někdy řadí i tzv. umělé potřeby. Umělými potřebami se myslí potřeby získané zkušeností s chemickými látkami, kterými mohou být třeba nikotin, alkohol a jiné návykové látky, souhrnně nazývány jako drogy (Říčan, 2005: 180).

2.2 Sekundární motivy

Za sekundární (naučené, získané, sociogenní) motivy se potom dají považovat „motivы, které jsou nějakým způsobem spojeny s primárními motivy (např. uspokojováním primárních potřeb). Jde o motivы, které jsou modifikovány určitým sociokulturním prostředím a jsou získávány během života“ (Geist, 1992: 239-240). Madsen opět uvádí nejčastěji používané sekundární potřeby:

- 1) potřeba sociálního kontaktu;
- 2) potřeba úspěšného výkonu;
- 3) potřeba moci;
- 4) potřeba vlastnictví (Madsen, 1972: 352).

3 Vybrané teorie motivace

3.1 Psychoanalytická teorie

Zakladatelem psychoanalýzy a asi nejznámějším představitelem psychologie vůbec je Sigmund Freud. Teorie Sigmunda Freuda je založena na tzv. pudech. „Podstata člověka je pudová, a v jeho duševním životě se proto prosazují nevědomé tendence a touha po slasti“ (Nakonečný, 1997: 149). Jde tedy o to, že člověk má jistou potřebu a také tendenci se této potřeby zbavit. Aby se ale mohl zbavit této potřeby, musí vydat jistou energii. Každý má trvalé množství energie, které je ukryto v jeho id. Kromě

id nacházíme ve struktuře osobnosti také ego a superego. Ego zastává zkušenostní komplex funkcí a jde o jakési „já“, které se snaží o rovnováhu mezi těmito částmi osobnosti. Superegem („nadjá“) Freud myslel lidské svědomí nebo osobní morálku, jde o nejvyšší z těchto tří složek (Pintrich, Schunk, 1996: 30-31). Musíme zde uvést ještě pojmy vědomí a nevědomí, abychom plně pochopili Freudovu teorii. Člověk má nějakou potřebu, kterou by rád uspokojil, avšak ego či superego mu nedovolí tuto potřebu uskutečnit. Poté dochází k tomu, že: „Potlačené pudové tendence jsou vytěšňovány z vědomí, aby nedošlo k vnitřní dezintegraci jedince, ale transformují se v tendence nevědomé, fungující jako náhradní uspokojení. Tak se např. potlačené a vytěšněné sexuální touhy mění v různé společensky aprobované činnosti, např. umělecké, nebo se obrací k náhradním objektům, např. k zájmům o zvířata“ (Nakonečný, 1997: 153). To znamená, že Freud považuje i nevědomé úkony (např. přefeknutí, hraní si s vlasy) za motivované.

Tato teorie má také spoustu odpůrců. Freudovi a psychoanalýze jako celku je vyčítáno jeho až příliš biologické pojetí lidského jednání. Freud veškeré lidské chování a motivy determinuje na dva základní pudy a nebere v potaz složitost tohoto jednání. Navíc pro účely této práce je tato teorie nevhodná také z praktického hlediska. Freud se zabývá především nevědomím a potlačenými pudy a já nemám potřebné nástroje na zkoumání tohoto nevědomí a jiných intrapsychických jevů.

3.2 Behavioristická teorie

Další z přístupů je behavioristický. Za důležitého zástupce behaviorismu považují především Clarka Hulla, alespoň pokud nás prioritně zajímá motivace. Samotný behaviorismus je založený především na pozorování chování a vychází z tradičního vztahu $S \rightarrow R$ (stimul a reakce) nebo novějšího $S \rightarrow O \rightarrow R$ (stimul, objekt a reakce). Tradiční metodou byl experiment, ať už na lidech nebo častěji na zvířatech (viz pokusy I. P.

Pavlova na psech, kteří na daný stimul začali slintat). Pojetí motivace v behaviorismu je velice úzké a téměř až zaniká, neboť zde hraje primární roli pojem učení. „Behavioristické koncepty, konstrukty a teorie motivace byly vypracovány v úzké souvislosti s koncepty, konstrukty teoriemi a výzkumem učení. To dominovalo v myšlení behavioristů natolik, že někteří z nich konstrukt motivace odmítli jako nadbytečný (...), neboť může být v podstatě nahrazen konceptem zpevnění“ (Nakonečný, 1997: 157). V behaviorismu je nejdůležitějším pojmem popud neboli drive. Je určitým odchýlením od ideálního (optimálního) stupně vnitřního napětí. Jde tedy o potřebu redukce tohoto napětí a návratu zpět do vyrovnaného stavu nebo také homeostázy (Nakonečný, 1995: 82). Směr máme tedy dán díky $S \rightarrow R$ vztahu a energie je dodávána drivem. Z toho nám plyne vzorec, ke kterému došel i Clark Hull:

$$\text{Behavior} = \text{Drive} \times \text{Habit}$$

Behavior je výsledným chováním, Drive je energií tohoto chování a Habit ($S \rightarrow R$ vztah) nám udává směr tohoto chování (Graham, Weiner, 1996: 67).

Tato teorie se dá zkoumat o poznání snáz než teorie Sigmunda Freuda, avšak opět je až příliš zredukována a nepočítá se sociálními aspekty, které mohou mít také vliv na motivaci lidského chování. Navíc S-R vztah je v dnešní době už do jisté míry překonán a je známo, že na výslednou reakci může působit více stimulů.

3.3 Topologická teorie

Následuje topologická teorie, která je reprezentována v Německu narozeným psychologem Kurtem Lewinem. Tato teorie je také nazývána teorií pole. Chování se v této teorii vysvětluje pomocí jedince a okolního

prostředí, kde se jedinec nachází (Hartl, 2004: 279). Z toho nám plyne opět vzorec:

$$B = F (\text{životní prostor}) = F (\text{jedinec a okolní prostředí})$$

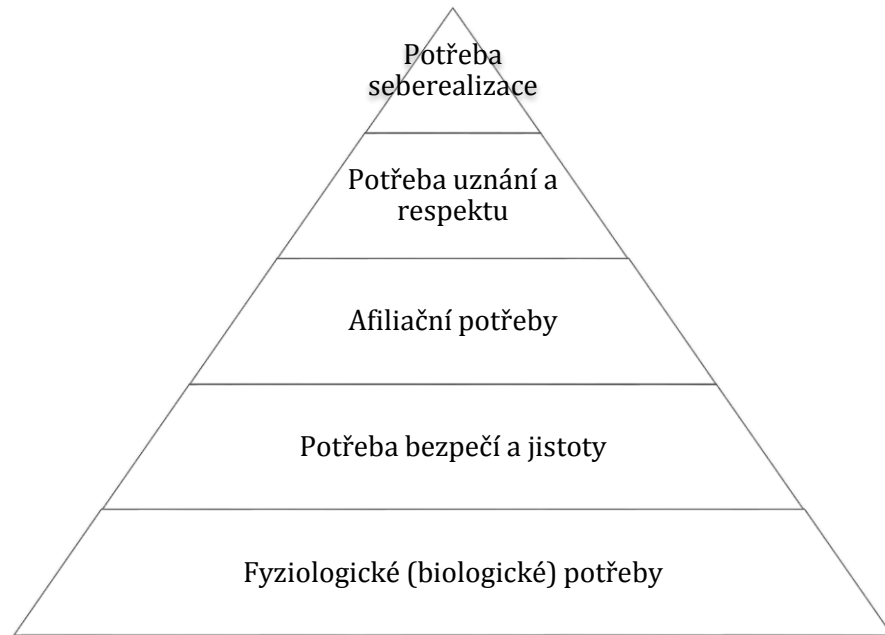
Životní prostor (tzv. „life space“) je tvořen jedincem a okolním prostředím, ve kterém se daný jedinec v daný čas nachází. Jedinec je dále tvořen vnitřní centrální oblastí a vnější (motorickou a percepční) oblastí a každá tato oblast jde rozložit na menší pole. Nejbližše středu jsou fyziologické a biologické potřeby, dále od středu následují další méně důležité potřeby. Každé toto pole člověka přitahuje či odpuzuje. Tyto oblasti poté nabývají buď pozitivní, nebo negativní valence. Madsen pak tvrdí, že: „Konfliktní situace jsou ty, ve kterých na jedince působí protichůdné síly téměř rovnocenné intenzity. Konflikt vznikne hlavně mezi dvěma pozitivními nebo dvěma negativními valencemi, nebo v případech, kdy pozitivní a negativní valence se nacházejí v téže oblasti. Konfliktní situace jsou velmi důležité pro jisté druhy chování, jako například volba, trest a odměna, emoční tenze, neklid atd.“ (Madsen, 1972: 141).

U této teorie vidíme znatelný pokrok na rozdíl od předchozích teorií. V topologické teorii už uvažujeme i o prostředí, ve kterém se jedinec nachází a nejen o jedinci samotném. Avšak výzkum touto metodou by byl až příliš náročný pro respondenty a také na vynaložené prostředky, proto využijeme jinou teorii.

3.4 Humanistická teorie

Jako poslední důležitou teorii uvádím koncept humanistický. Hlavní myšlenkou je pojetí potřeb, jejich stratifikace a návaznost. Nejznámějším a nejdůležitějším zástupcem je zde Abraham Maslow, který potřeby právě takto pojal. Maslow rozděluje motivaci (respektive potřeby) na vnitřní a

vnější (viz další kapitola) a poté ještě do dalších kategorií. Přehledně to uvidíme v Maslowově pyramidě potřeb:

Obr. 1. Model Maslowovy motivační teorie (Madsen, 1979: 296)

V této klasifikaci potřeb můžeme najít tyto potřeby:

1. Fyziologické (biologické) potřeby: viz primární motivy;
2. Potřeba bezpečí a jistoty: pocit bezpečí, mimo ohrožení zdraví, potřeba pořádku a zákona;
3. Afiliční potřeby: potřeba lásky a sounáležitosti;
4. Potřeba uznání a respektu: potřeba úspěšného výkonu a dosažení uznání jiných;
5. Potřeba seberealizace: potřeba sebenaplnění, snaha o uskutečnění toho, čím člověk je. Madsen také tvrdí, že zde také můžeme zařadit potřeby estetické a potřeby vědění (Madsen, 1979: 297).

Pro tyto potřeby platí pravidlo, že nejdříve musí být uspokojeny potřeby nižších stupňů, než se přesuneme k dalším. Dá se tedy říct, že „pouze nejsilnější potřeba v hierarchii determinuje chování v daném momentu“ (Madsen, 1979: 296). Například než pocítíme potřebu být

milován, musíme se nejdříve cítit v bezpečí, a to se opět nebudeme cítit, pokud budeme mít třeba žízeň. Homola však ukazuje, že tento systém není naprosto přesný, protože „uspokojení potřeb určité úrovně se nemůže chápat jako absolutní, ale jen relativní – chování je vždy motivováno více potřebami“ (Homola, 1972: 142). Maslow potřeby rozděluje také na vyšší a nižší, ale toto rozdělení je poměrně relativní, neboť některé potřeby mohou být zároveň vyššími i nižšími.

Teorie Abrahama Maslowa je dnes asi nejznámější teorií, zabývající se motivací. Využívá se v různých moderních teoriích managementu a jiných oborů. Popisuje totiž motivaci pracovníků, a proto je dnes tak rozšířená. Já tuto teorii nevybral jen kvůli tomu, že ve svém výzkumu bych se nejspíše musel zaměřovat pouze některé potřeby z této pyramidy (velmi těžce bych zkoumal fyziologické potřeby) a také předpoklad, že pouze jedna z potřeb je v danou chvíli nejsilnější, není příliš vhodný.

3 Motivace vnitřní a vnější

Motivaci můžeme také dělit na vnitřní (intrinsickou) a vnější (extrinsickou). Rozdíl mezi těmito druhy motivace spočívá v umístění cílů naší motivace. U intrinsické motivace je cíl umístěn ve studiu samotném. Nejdůležitějšími vnitřními motivy jsou:

1. potřeba činnosti: nutnost vykonávat činnost, radost ze studia samotného,
2. potřeba kontaktu (tato potřeba se může řadit také mezi extrinsické),
3. potřeba výkonu: jde o uspokojení ze zdařilého výkonu,
4. potřeba mít moc: legálně mít vliv na jiné osoby,
5. potřeba životního smyslu a seberealizace: uplatnění svých vědomostí a schopností s možností růstu.

Extrinsická motivace se vyznačuje umístěním cíle zájmů mimo oblast studia samotného. Mezi tyto vnější motivy poté řadíme:

1. potřeba jistoty: jde o jistotu uplatnění, možnost najít si po studiu práci, jistotu stálého příjmu a také výše příjmu,
2. potřeba uplatnění: pocit vlastní důležitosti, spojuje se často s prestiží či statusem
3. potřeba kontaktu a navazování vztahů: jde o potřebu rozšiřování sociálního kapitálu a pocit sounáležitosti (Nakonečný, 1992: 122-126).

Nakonec jsem se rozhodl, že budu ve své práci vycházet z této teorie. Ve výzkumech, které zkoumají podobnou problematiku jako já, se toto rozdělení na vnitřní a vnější motivaci využívá nejčastěji. Tato metoda je pro můj výzkum ideální, neboť postrádá nevýhody teorií předchozích. Psychoanalytická teorie je zaměřená na jevy, které nejsou dost dobře zkoumatelné, a já nemám pro toto zkoumání potřebné nástroje. V behavioristické teorii se až příliš determinují motivy na jednoduchý S-R vztah, který určí jen jeden stimul. Topologická teorie je zase až příliš náročná na výzkum a vyžadovala by si spoustu času a nejspíš i financí na vypracování, navíc tato metoda je vhodnější spíše u kvalitativního výzkumu. Humanitní teorie je teorií Milana Nakonečného ve spoustě aspektech podobná, jen v sobě zahrnuje fyziologické a jiné potřeby, které já zkoumat nebudu. Vyhnu se tím také problému, kdy musí být naplněna nižší potřeba, aby byla naplněna potřeba vyšší. Tento problém by se zkoumal těžko u skupiny studentů, kdy každý může být na jiné úrovni uspokojování potřeb.

Praktická část

4 Metodika

Ve své práci vycházím z teorie Milana Nakonečného, tak jak to uvádím v teoretické části. V souladu s touto teorií předpokládám, že motivy studentů můžeme rozdělit na vnitřní intrinsické motivy a na vnější extensické motivy. Jde tedy o to, že motivy leží uvnitř studenta tzv. vychází z něj, nebo jsou vně studenta, takže se nachází v jeho okolí. Mým cílem je zjistit, jaké motivy studenty ovlivnily při volbě daného oboru. V této práci také zohledňuji pohlaví, obor, ročník respondentů apod. K získání potřebných dat byl využit kvantitativní výzkum. Kvantitativní výzkum probíhal prostřednictvím dotazníků⁴, které byly distribuovány pomocí internetového online formuláře Formees⁵ studentům prezenčního studia Katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Kvantitativnímu výzkumu předcházela předvýzkum, který jsem provedl díky svým spolužákům a vedoucímu práce. Byla jim rozdána první verze dotazníků a po jejich věcných připomínkách byla vypracována finální verze dotazníku. Dotazník byl anonymní. Obsahoval 11 otázek různých typů. V deseti případech se jednalo o otázky uzavřené, a v jednom případě měli studenti na výběr více možností a také mohli doplnit libovolnou odpověď. V sedmi otázkách bylo možné odpovědět na škále. Výzkumné šetření bylo provedeno v průběhu měsíce ledna roku 2015.

4.1 Charakteristika výzkumného vzorku

Reichel definuje výzkumný vzorek takto: „Výběrový soubor, též vzorek, je množina objektů/jednotek, která ve výzkumu zastupuje základní soubor. Výsledky zkoumání zjištěné na výběrovém souboru by měly být,

---

⁴ Příloha č. 1

⁵ Internetový odkaz na online tvorbu formulářů Formees:
<http://www.formees.com/cz>

pokud má jít o výzkum reprezentativní, zobecnitelné na soubor základní, tzn. i na cílový“ (Reichel 2009: 76). Základním souborem je potom takový soubor, který se dá ohraničit, identifikovat a ze kterého se vybírá. V mém případě byli výzkumný vzorkem studenti prezenčního studia oborů sociologie-andragogika, sociologie-jiný obor FF UP, sociologie-kulturní antropologie, kulturní antropologie-jiný obor UP a kulturní antropologie na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie Univerzity Palackého v Olomouci.

4.2 Hypotézy

Na základě prostudované literatury a mých zkušeností a předpokladů jsem si vytvořil pracovní hypotézy. Všechny hypotézy jsou vytvořeny na základě teorie uvedené výše. Ke každé hypotéze jsou přiřazeny vždy minimálně dvě otázky, kterými zkoumáme proměnné v hypotézách. Tyto otázky nalezneme v dotazníku, který byl rozposlán respondentům. Nalezneme jej v příloze. Platí také, že každá otázka odpovídá nějaké hypotéze.

Hypotéza č. 1: *Muži více volili kritéria, vztahující se k vnitřní motivaci, než ženy.*

K této hypotéze jsem došel na základě poměru v počtu mužů a žen na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Na této katedře studuje výrazně více žen než mužů. Muži se častěji hlásí a studují obory technického rázu z důvodu vyšší uplatnitelnosti v oboru, což můžeme považovat za faktor vnější motivace. Obory na KSA patří mezi humanitní, takže předpokládám, že u mužů na této katedře hrál roli ještě jiný faktor, a tedy faktor vnitřní motivace.

Hypotéza č. 2: *Studenti vyšších ročníků chtějí spíše pracovat ve svém oboru než studenti nižších ročníků.*

Tato hypotéza leží na jednoduchém předpokladu, že studenti, kteří se tomuto oboru věnují delší dobu, budou mít větší tendenci k nalezení práce ve svém oboru studia. Studenti nižších ročníků mají také více možností pro případnou změnu oboru studia a také by tato změna pro ně nebyla tak náročná, jako pro studenty ročníků vyšších.

Hypotéza č. 3: *Muži očekávají v průměru vyšší plat než ženy.*

K této hypotéze jsem došel na základě dlouhodobých výzkumů občanů ČR. Dlouhodobě mají muži vyšší průměrný plat i mzdu než ženy (MPSV [online]). Proto čekám, že u mého vzorku tomu nebude jinak a muži si budou v průměru představovat vyšší budoucí plat než ženy.

Hypotéza č. 4: *Studenti sociologie-andragogiky častěji volí faktory spojené s vnější motivací, než studenti kulturní antropologie a kombinací kulturní antropologie a jiného oboru.*

K této hypotéze jsem došel na základě zkoumání možností vykonávání pracovní profese po ukončení studia. Studenti sociologie-andragogiky se po absolvování oboru mohou uplatnit v profesích jako například personalista, HR manager apod. Tato povolání patří mezi společensky uznávaná a většinou dobře finančně ohodnocená. Studenti kulturní antropologie se však mohou spíše uplatnit v profesích typu výzkumný pracovník nebo se dále orientovat na sociální práci.

Hypotéza č. 5: *Studenti, pro které nebyl daný obor prioritou, považují uplatnitelnost ve svém oboru za méně vysokou než ostatní.*

V této hypotéze předpokládám, že studenti, pro něž nebyl tento obor prioritou, se primárně hlásili na jiný obor či jinou vysokou školu. Z nějakých důvodů však chtěli nebo museli nastoupit na daný obor.

Z tohoto vyplývá, že si v budoucnu budou hledat práci či další studium v jiném oboru než v tom, ve kterém nyní studují.

Hypotéza č. 6: *Studenty, kteří jsou spokojeni se svým studiem, ovlivnily při výběru studia jejich zájmy a koníčky více než nespokojené se studiem.*

Zde vycházím z předpokladu, že studenti, kteří jsou se svým studiem spokojeni, se při výběru studia nechali ovlivnit svými zájmy a koníčky.

4.3 Operacionalizace

Nyní operacionalizuji své hypotézy tak, aby byly měřitelné v kvantitativním sociologickém výzkumu pomocí dotazníku a byly také tříditelné. „Při kvantitativním zkoumání je třeba všechny tyto pojmy definovat a převést na zkoumatelné znaky, což je podstatou operacionalizace⁶ (Reichel 2009: 51).

Pohlaví

Proměnná zjišťovaná otázkou č. 1. Zde zjišťujeme pohlaví respondenta. Pochopitelně zde byly dvě možnosti odpovědi a to muž nebo žena.

Vnitřní motivace

Vnitřní motivaci jsem po teoretické stránce rozebíral už výše v kapitole Motivace. Zde vnitřní motivaci budu zkoumat v otázkách č. 9 a 10. Za faktory vnitřní motivace považuji ty faktory, které se dají zařadit mezi tzv. intrinsické (vnitřní) motivy. V otázce č. 9 považuju za faktory vnitřní motivace: Náročnost studia, Zájem o obor, Možnost seberealizace,

---

⁶ V originále je text napsán tučným písmem, pro vzhled práce ho ovšem neuvádím.

Rozšíření vědomostí v daném oboru, Status studenta. V otázce č. 10 jsou to faktory: 10.5 Prestiž oboru/povolání, 10.6 Seberealizace, 10.7 Mít úspěch, 10.8 Studovat to, co mě zároveň baví, 10.9 Studuje to můj kamarád/kamarádka.

Vnější motivace

Vnější motivací jsem se podrobněji také zajímal už v teoretické části. Vnější motivaci jsem zkoumal v otázkách č. 9 a 10. Za faktory vnější motivace považuji takové faktory, které se dají přiřadit k motivům extrensicným (vnějším). V otázce č. 9 těmito faktory jsou: Možnost uplatnění v oboru, Nepřijetí na jiný obor, Vzdálenost od bydliště, Získání nových kontaktů. V otázce č. 10 to jsou: 10.1 Nové známosti, 10.2 Získání diplomu, 10.3 Nalezení lépe placené práce, 10.4 Stálý příjem.

Ročník studia

Proměnná zjišťovaná otázkou č. 2. Ročníkem studia rozumím ročník, ve kterém se student nachází na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie v akademickém roce 2014/2015. Rozdělení do 5 kategorií podle ročníku, ve kterém nyní studují. Možnosti byly 1., 2. nebo 3. ročník bakalářského studia a 1. nebo 2. ročník navazujícího magisterského studia.

Pracovat ve svém oboru

Tuto proměnnou zkoumám otázkou č. 5. Za práci v oboru považuji takovou práci, kde člověk využije vědomosti a schopností, které získal během studia svého oboru na VŠ. Respondent měl na výběr z odpovědí Ano a Ne. Vybral si dle toho, zda chce či nechce v budoucnu hledat práci a pracovat v povolání, které se pojí s oborem jeho studia.

Obor studia

Proměnná zjišťovaná otázkou č. 3. Oborem studia je takový obor, kterému se student věnuje a studuje ho na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Zde jsem odpovědi rozdělil opět do pěti kategorií podle oborů studia, které jsou nyní provozovány na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie na Univerzitě Palackého v Olomouci. Respondent zvolil ten obor, který nyní studuje. Na výběr je tedy z oborů: sociologie-andragogika, sociologie-kulturní antropologie, sociologie-jiný obor FF UP, kulturní antropologie, kulturní antropologie-jiný obor UP (Studijní obory {online}).

Priorita oboru

Proměnná zjišťovaná otázkou č. 4. Tato proměnná určuje, zda obor, který student nyní studuje, byl jeho primární volbou či jde o jakousi „náhradu“ za jiný obor. Možnost odpovědi je pouze ano či ne.

Výše příjmů

Proměnná zkoumaná otázkou č. 7. Výší příjmů rozumím zařazení osob do kategorií podle výše jejich příjmů v budoucím povolání. Respondent měl na výběr z 5 kategorií: a) 9 999 Kč a méně, b) 10 000-19 999 Kč, c) 20 000- 29 999 Kč, d) 30 000-49 999 Kč, e) 50 000 Kč a více. Kategorie d) je svou velikostí odlišná od ostatních, neboť tuto kategorii nepovažuji za nutné zbytečně rozdělovat do dvou kategorií. Respondent si vybere takovou kategorií, která nejlépe odpovídá jeho představě o výši budoucího příjmu.

Uplatnitelnost v oboru

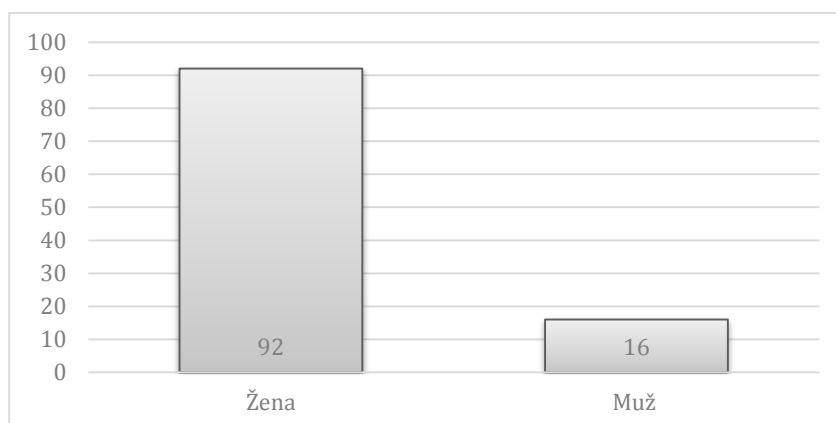
Tato proměnná je zjišťovaná otázkou č. 6. Uplatněním v oboru myslím možnost absolventa nalézt si práci v oboru svého studia nebo takovou práci, kterou považuje za práci v oboru. Respondent má možnost odpovědět na škále (1 – Ano, 2 – Spíše ano, 3 – Spíše ne, 4 – Ne), dle jeho názoru na tuto otázku.

5 Výsledky a analýza kvantitativního výzkumu

Celkově bylo vybráno 114 dotazníků z celkového počtu 344 studentů, kteří nyní studují v rámci prezenčního studia některý z oborů nebo kombinací na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Návratnost tedy činila zaokrouhleně 33 %. Z toho bylo 6 dotazníků vyřazeno pro neúplné či nesprávné vyplnění. Výsledný počet dotazníků, se kterým jsem pracoval, je tedy 108 dotazníků (100 %). Ke zpracování získaných dat a následným výpočtům jsem využil programy Statistica a Microsoft Office Excel.

Otázka č. 1: Jaké je Vaše pohlaví?

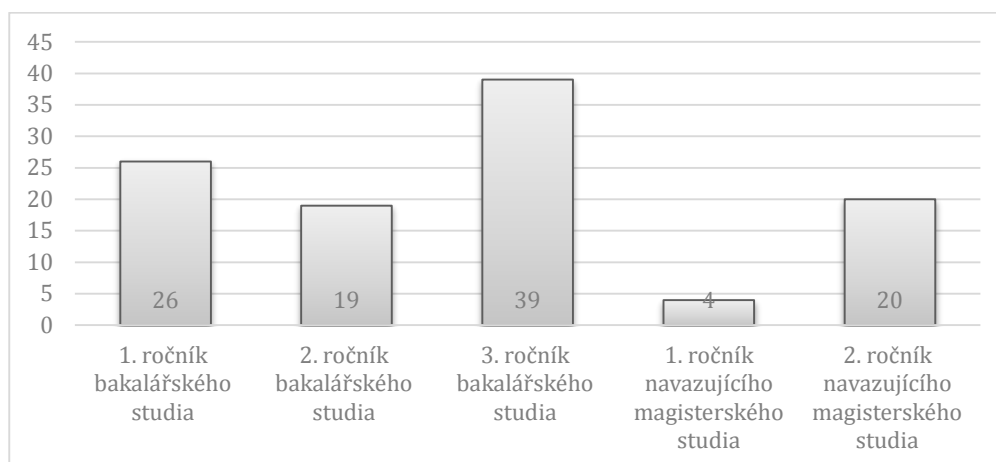
Graf č. 1 Jaké je Vaše pohlaví?

Z celkového počtu 108 respondentů, bylo celkem 92 (85,2 %) žen a 16 (14,8 %) mužů. Tento výsledek odpovídá realitě, neboť na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie studuje daleko více žen než mužů. Je to pravděpodobně způsobeno obsahem studia těchto oborů. Velkou roli může hrát možnost studentů se v průběhu studia specializovat na sociální práci, čehož ve většině případů využívají spíše ženy.

Otázka č. 2: V jakém ročníku nyní studujete?

Graf č. 2 V jakém ročníku nyní studujete?

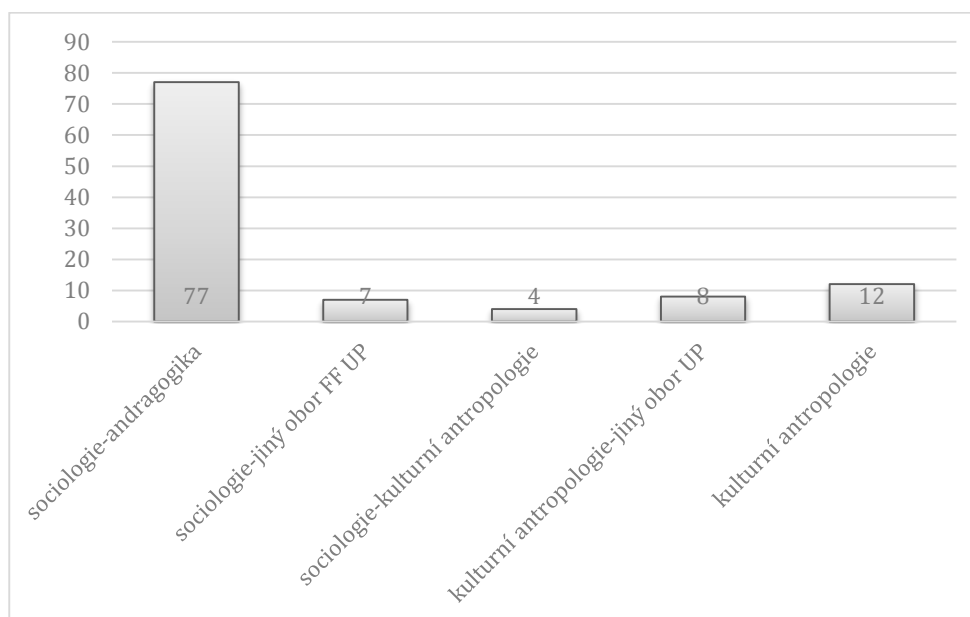

Z počtu 108 respondentů je 26 (24,1 %) studentů z 1. ročníku bakalářského studia, 19 (17,6 %) z 2. ročníku bakalářského studia, 39 (36,1 %) z 3. ročníku bakalářského studia, 4 (3,7 %) z 1. ročníku navazujícího magisterského studia a 20 (18,5 %) respondentů je z 2. ročníku navazujícího magisterského studia. Nízký počet respondentů z 1. ročníku navazujícího magisterského studia přičítám především absenci tohoto ročníku pro obor sociologie-andragogika, neboť tento obor nebyl pro akademický rok 2014/2015 otevřen pro prezenční studium. Kdyby byl výzkum proveden v následujícím akademickém roce, je velká pravděpodobnost, že by respondentů z 1. ročníku navazujícího magisterského studia bylo více, ale chyběli by v ročníku následujícím.

Otázka č. 3: Jaký obor nebo kombinaci oborů studujete?

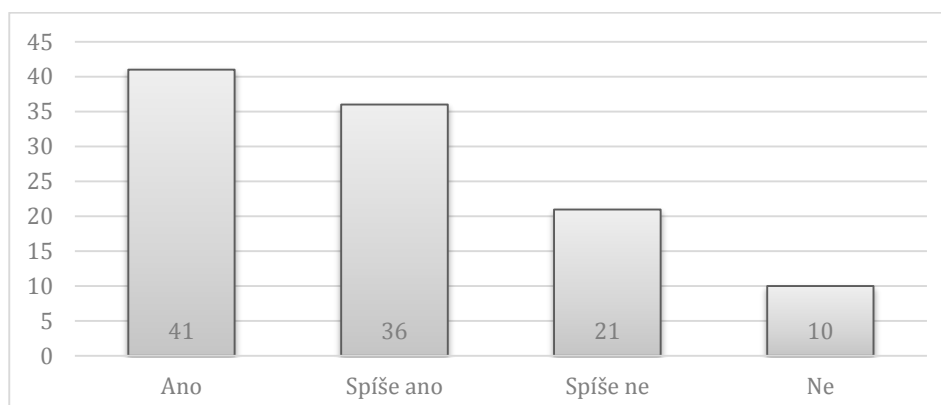
Graf č. 3 Jaký obor nyní studujete?

Z celkového počtu nám zde 77 (71,3 %) studentů odpovědělo, že studují obor sociologie-andragogika, 7 (6,5 %) studentů sociologii kombinovanou s jiným oborem na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci, 4 (3,7 %) studenti kombinaci sociologie-kulturní antropologie, 8 (7,4 %) studentů kombinaci kulturní antropologie s jiným oborem na Univerzitě Palackého a 12 (11,1 %) studentů navštěvuje kulturní antropologii jako jednooborové studium. Vidíme, že především studenti sociologie-andragogiky měli zájem o vyplnění dotazníku, avšak u ostatních oborů tento zájem nebyl sdílen v takové míře. Může to být způsobeno menším počtem studentů v jednotlivých oborech nebo jejich neochotou vyplnit dotazník.

Otázka č. 4: Byl pro Vás tento obor prioritou?

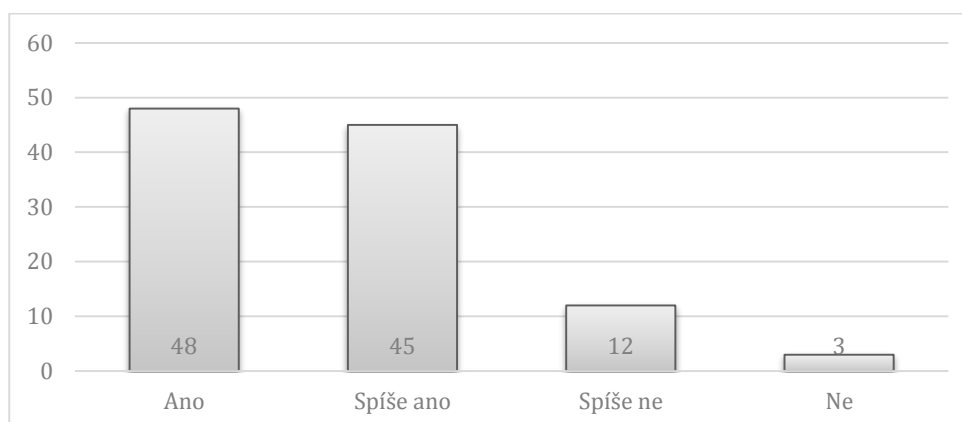
Graf č. 4 Byl pro Vás tento obor prioritou?

Ze 108 respondentů nám na tuto otázku odpovědělo 41 (38 %) studentů ano, 36 (33,3 %) studentů spíše ano, 21 (19,4 %) studentů spíše ne a 10 (9,3 %) respondentů ne. Pro více než dvě třetiny respondentů byl tento obor prioritou, pro zbývající studenty tento obor prioritou nebyl, což znamená, že se pravděpodobně hlásili i na jiné obory či jiné VŠ, ale z různých důvodů chtěli nebo museli nastoupit na tento obor. Více informací bychom se dozvěděli, kdybychom se jich zeptali na důvod, avšak to není zkoumaným faktorem v této práci.

Otázka č. 5: Chcete do budoucna pracovat ve svém oboru?

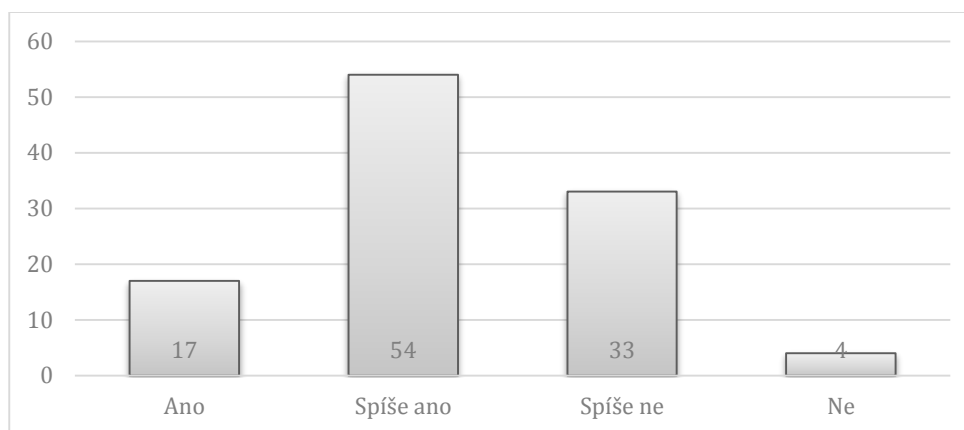
Graf č. 5 Chcete do budoucna pracovat ve svém oboru?

Na otázku zda respondent chce v budoucnu pracovat v oboru, který studuje nyní, nám 48 (44,4 %) respondentů odpovědělo ano, 45 (41,7 %) respondentů spíše ano, 12 (11,1 %) respondentů spíše ne a 3 (2,8 %) respondenti ne. Drtivá většina respondentů by ráda do budoucna pracovala v oboru, který nyní studují. Zbývající část má však jiné plány a raději by volila možnost práce v jiném oboru.

Otázka č. 6: Považujete uplatnitelnost ve Vašem oboru za vysokou?

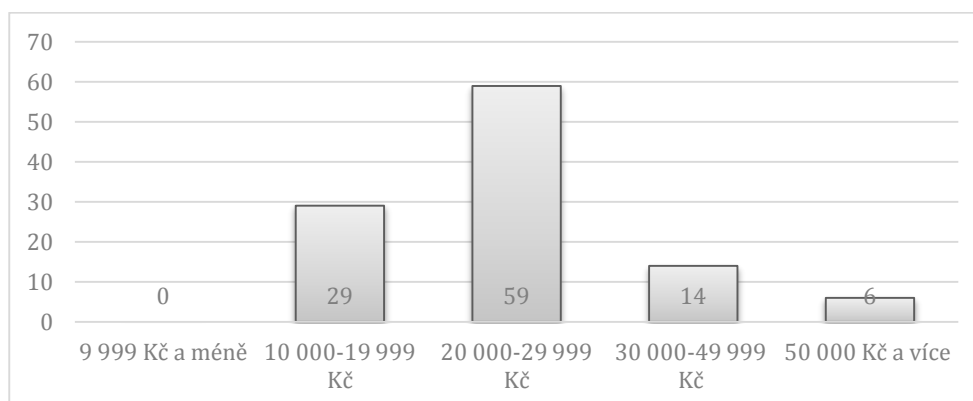
Graf č. 6 Považujete uplatnitelnost ve Vašem oboru za vysokou?

Z celkového počtu 108 respondentů odpovědělo 17 (15,7 %) studentů ano, 54 (50 %) studentů spíše ano, 33 (30,6 %) studentů spíše ne a 4 (3,7 %) studenti ne. Téměř dvě třetiny respondentů vidí uplatnitelnost v oboru pozitivně, i když krajní kladnou hodnotu (Ano) zvolilo jen relativně malé procento. Třetina respondentů však uplatnitelnost v oboru za vysokou nepovažuje, avšak stejně jako u kladné hodnoty, krajní zápornou hodnotu zvolilo velmi malé procento respondentů.

Otázka č. 7: Jaký předpokládáte svůj budoucí příjem?

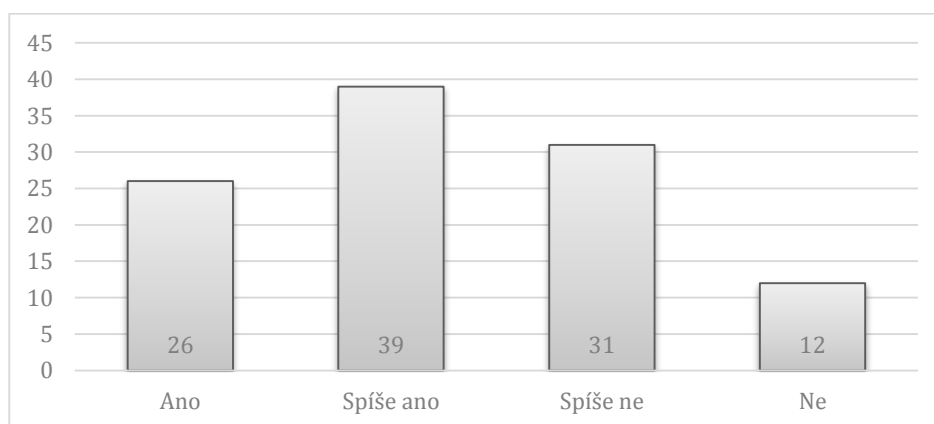
Graf č. 7 Jaký předpokládáte svůj budoucí příjem?

Ze 108 respondentů nikdo (0 %) neočekává plat nižší než 10 000 Kč, 29 (26,9 %) respondentů očekává plat od 10 000 Kč do 19 999 Kč, 59 (54,6 %) respondentů předpokládá plat mezi 20 000 Kč a 29 999 Kč, 14 (13 %) respondentů předpokládá plat od 30 000 Kč do 49 999 a pouze 6 (5,5 %) respondentů odpovědělo, že předpokládá plat od 50 000 Kč a výše. Kromě nejnižší kategorie si respondenti zvolili všechny kategorie. Nejvíce respondentů si zvolilo třetí kategorii, kde se také vyskytuje průměrný příjem občanů v ČR, který nyní činí 27 200 Kč (Český statistický úřad 2015 [online]).

Otázka č. 8: Ovlivnily Vaše zájmy a koníčky výběr oboru studia?

Graf č. 8 Ovlivnily Vaše zájmy a koníčky výběr oboru studia?

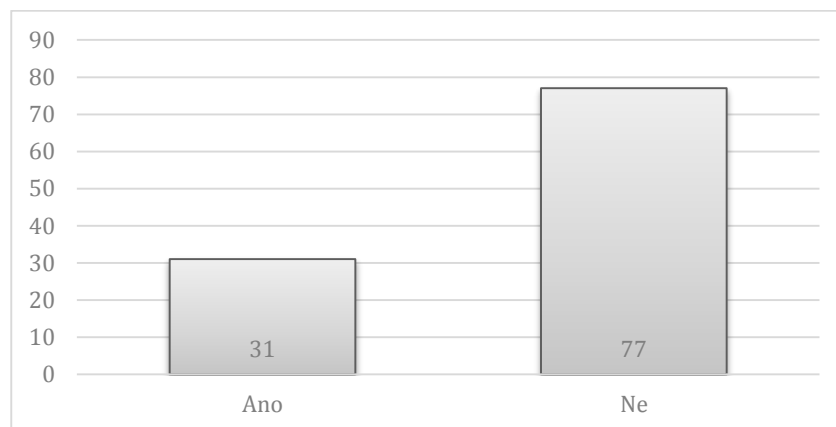
Na tuto otázku odpovědělo 26 (24,1 %) respondentů, že zájmy a koníčky měly vliv, 39 (36,1 %) respondentů, že spíše měly vliv, 31 (28,7 %) respondentů odpovědělo, že spíše ne, 12 (11,1 %) studentů nepřiznali svým zájmům a koníčkům žádný vliv na výběr oboru studia. Většina respondentů se rozhodovala také na základě svých zájmů a koníčků, ovšem poměrně dost lidí se podle tohoto kritéria nerozhodovalo nebo spíše nerozhodovalo.

Otázka č. 9: Jaká kritéria byla při výběru studia důležitá?

V této otázce se snažím zjistit, zda kritéria, která uvádím, byla či nebyla pro respondenta důležitá při výběru studia. Respondent odpovídá ano či ne u 8 kritérií. U této otázky měl respondent také možnost otevřené odpovědi, kde mohl uvést, jaká jiná kritéria považuje respondent za důležitá. Nyní si rozebereme každé kritérium zvlášť.

Otázka č. 9.1: Náročnost studia

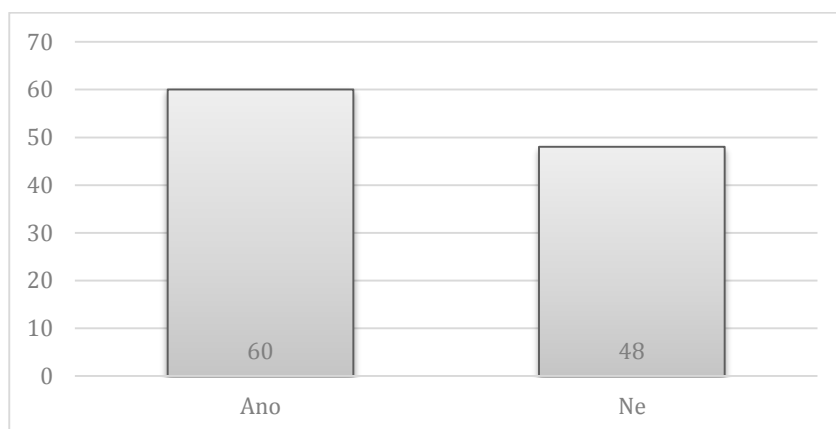
Graf č. 9 Náročnost studia

Z počtu 108 respondentů odpovědělo ano 31 (28,7 %) studentů, ne zvolilo 77 (71,3 %) studentů. Náročnost studia nerozhodovalo u téměř tří čtvrtin respondentů. Musíme však vzít v potaz, že pravděpodobně jen málo studentů vědělo něco o náročnosti studia, proto toto kritérium mělo spíše malý vliv.

Otázka č. 9.2: Možnost uplatnění v oboru

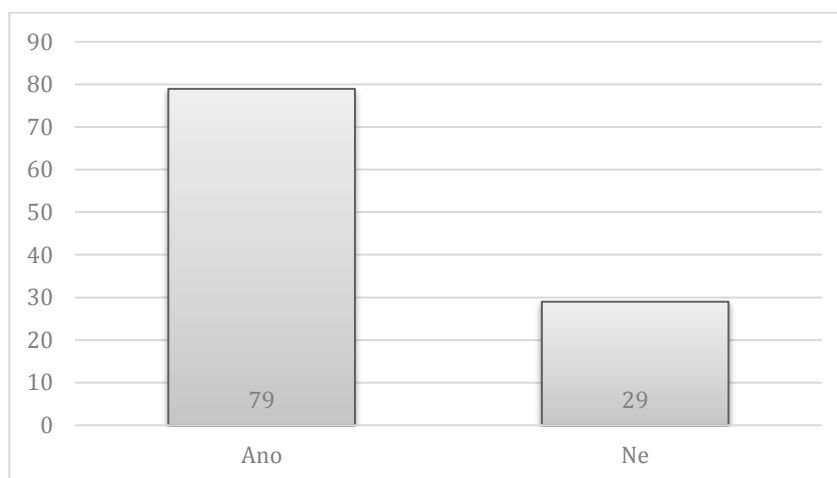
Graf č. 10 Možnost uplatnění v oboru

U tohoto kritéria ano zvolilo 60 (55,6 %) respondentů, ne si zvolilo 48 (44,4 %) respondentů. Zde se jedná o poměrně zajímavý výsledek, ukázalo se, že téměř polovina respondentů při výběru studia nepřihlížela k možnosti uplatnění v oboru v budoucnu. Toto kritérium je v rozporu s výsledky, které publikovali Rabušicová a Rabušic ve své práci. Uvádí totiž, že dospělí studenti studují především kvůli zlepšení pracovního uplatnění, což se zde neukázalo v takové míře. Rozdíl může být především v tom, že Rabušicová a Rabušic zkoumali ještě starší studenty, avšak nečekal bych, že by rozdíl mohl být tak velký (Rabušicová, Rabušic 2008: 97-112).

Otázka č. 9.3: Zájem o obor

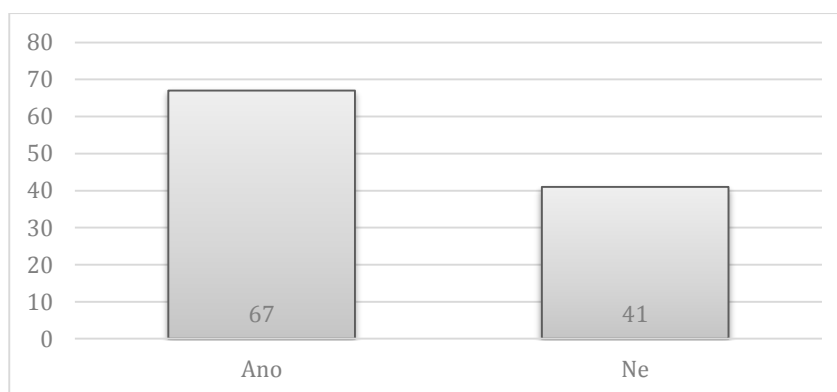
Graf č. 11 Zájem o obor

Na otázku, zda hrál zájem o obor roli při výběru studia, odpovědělo ano 79 (73,1 %) respondentů a 29 (26,9 %) respondentů odpovědělo ne. Pro téměř tři čtvrtiny hrálo toto kritérium roli při výběru oboru studia. Poněkud zvláštní ovšem je fakt, že výsledek tohoto kritéria je trochu jiný než u otázky č. 8, která se týkala zájmů a koníčků. Předpokládal bych, že odpovědi by měly být takřka totožné.

Otázka č. 9.4: Možnost seberealizace

Graf č. 12 Možnost seberealizace

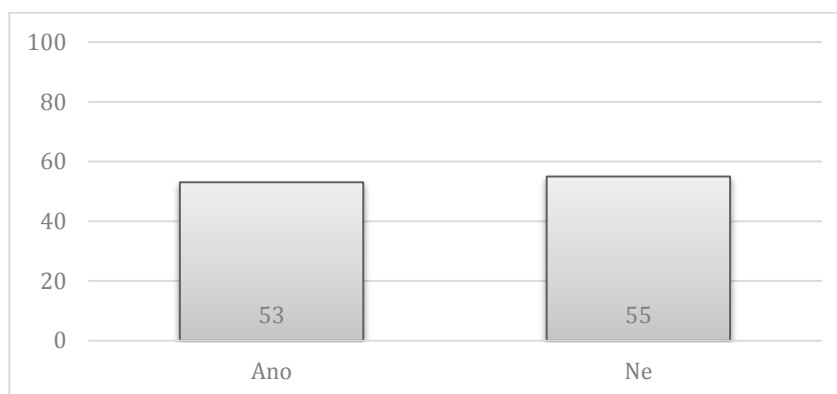

Seberealizační kritérium se ukázalo býti důležité pro 67 (62 %) respondentů, kteří odpověděli ano, pro 41 (38 %) respondentů toto kritérium

důležité nebylo. Pro téměř dvě třetiny respondentů se toto kritérium ukázalo být důležitém. Podporuje to tedy názor, že nynější generace touží po tzv. sebenaplnění ve škole či v práci. Tento názor můžeme nalézt třeba v bakalářské práci Adély Kukulkové (Kukulková 2012 [online]). Ukazuje se tedy, že nynější generace VŠ studentů skutečně touží po seberealizaci.

Otázka č. 9.5: Rozšíření vědomostí v daném oboru

Graf č. 13 Rozšíření vědomostí v daném oboru

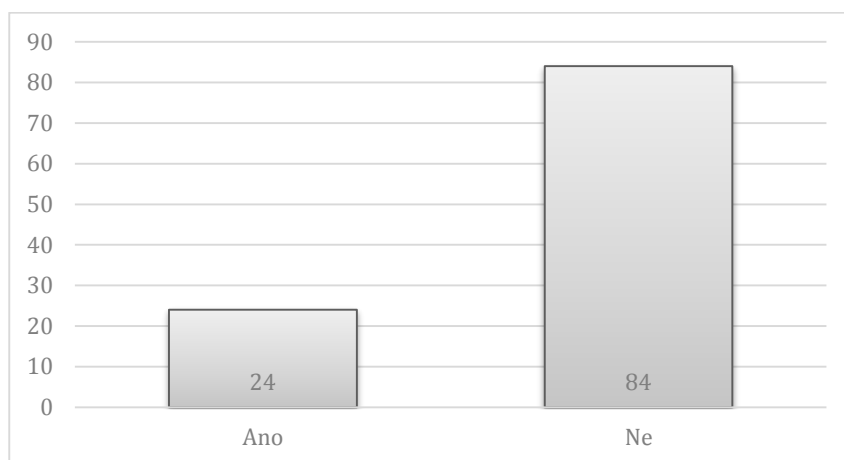

Z celkového počtu respondentů u toho kritéria ano odpovědělo 53 (49,1 %) respondentů, ne odpovědělo 55 (50,9 %) respondentů. Vidíme, že jde nejspíše o nejvyrovnanější procento odpovědí v této práci. Rozšíření vědomostí v oboru hrálo svou roli při rozhodování u téměř poloviny dotazovaných studentů. Ostatní považovali toto kritérium za nedůležité.

Otázka č. 9.6: Nepřijetí na jiný obor

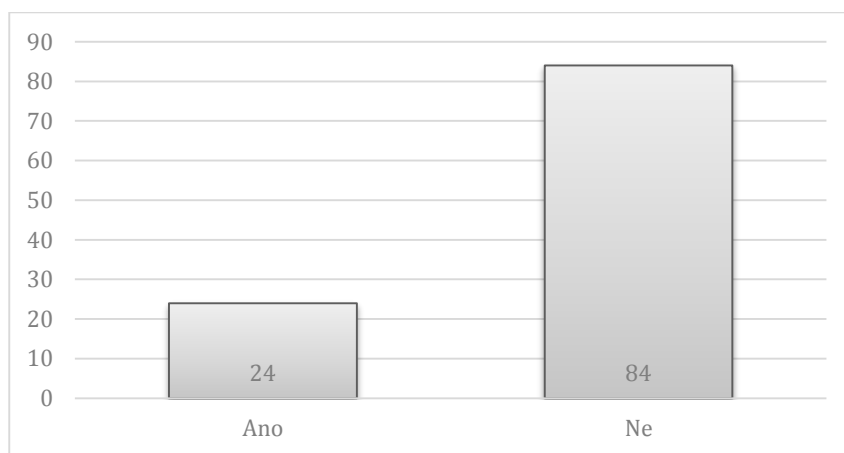
Graf č. 14 Nepřijetí na jiný obor

Nepřijetí na jiný obor hrálo roli u 24 (22,2 %) respondentů, kdežto u 84 (77,8 %) respondentů toto kritérium roli nehrálo. Pro většinu respondentů nemělo toto kritérium příliš velkou váhu při jejich rozhodování, avšak našli se i tací, kteří nebyli přijati jinam, a proto šli studovat daný obor. Opět by měly být odpovědi velmi podobné jako u otázky č. 4, kde jsem zjišťoval, zda byl daný obor jejich prioritou. Jsou zde malé rozdíly, avšak já je nepovažuji za příliš podstatné.

Otázka č. 9.7: Vzdálenost od bydliště

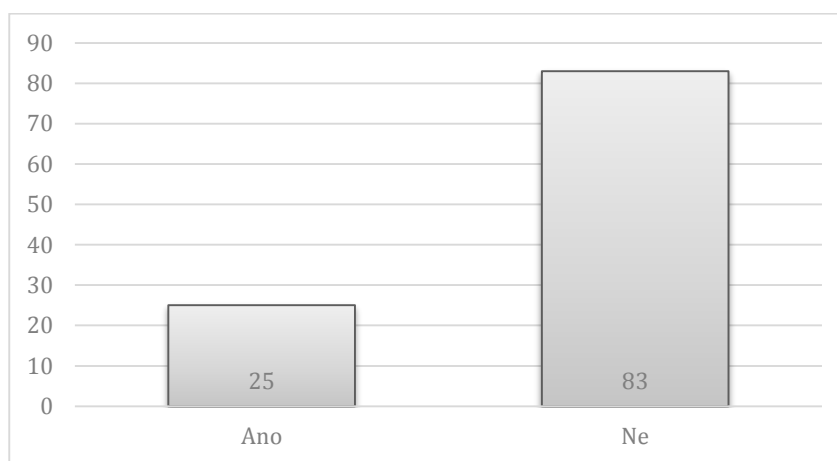
Graf č. 15 Vzdálenost od bydliště

U tohoto kritéria ano odpovědělo 24 (22,2 %) respondentů a 84 (77,8 %) respondentů odpovědělo ne. Zdá se, že vzdálenost od bydliště už dnes nepatří mezi velké bariéry ve studiu. Více než tři čtvrtiny mých respondentů nebralo při rozhodování toto kritérium v potaz.

Otázka č. 9.8: Získání nových kontaktů

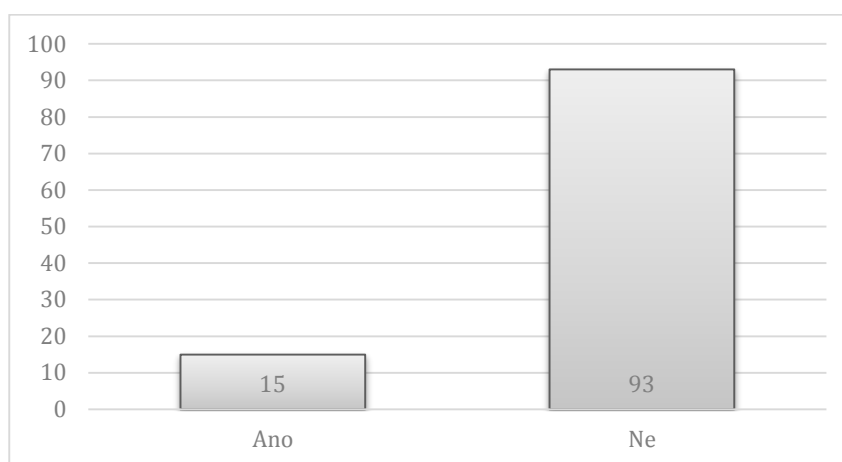
Graf č. 16 Získání nových kontaktů

Kritérium získání nových kontaktů označilo jako důležité 25 (23,1 %) respondentů, 83 (76,9 %) respondentů označilo toto kritérium jako nedůležité. Opět se jedná o výsledek, který mě překvapil. V dnešní době velmi záleží na síti kontaktů a sociálním kapitálu jednotlivců. Je proto zvláštní, že takřka tři čtvrtiny respondentů nepovažovalo toto kritérium za nikterak významné.

Otázka č. 9.9: Status studenta

Graf č. 17 Status studenta

Kvůli statusu studenta si tento obor vybralo 15 (13,9 %) respondentů, pro 93 (86,1 %) respondentů status studenta důležitý nebyl. Status studenta se také ukázal být nedůležitým kritériem při rozhodování o místě a oboru studia. V dnešní době status studenta už není tak důležitým faktorem, jak tomu bylo kdysi. Touto myšlenkou se zabývají Jan Keller a Lubor Tvrdý ve své knize *Vzdělanostní společnost? Chrám, výťah a pojišťovna*, kde poukazují na pokles váhy vzdělání, inflaci vysokoškolských titulů a celkově na problém vzdělávání dnešní doby (Keller, Tvrdý 2008).

Otázka 9.10: Jiné

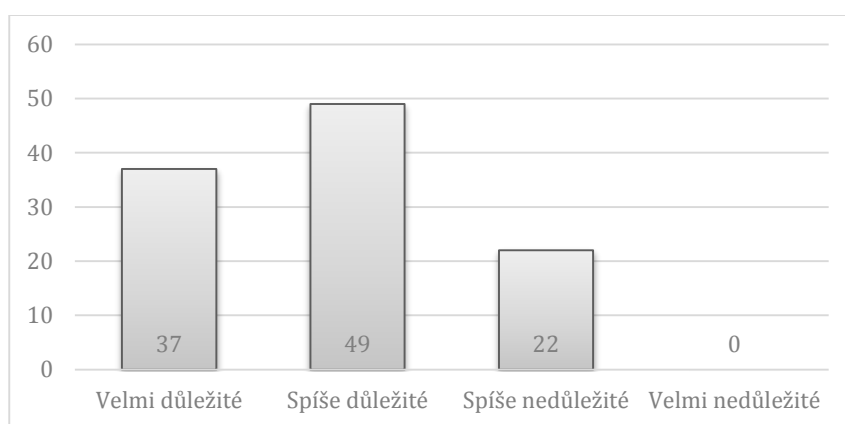
Toto je otevřená otázka pro respondenty, kteří tak mohli sami napsat kritérium, které považovali při výběru oboru za důležité. Většina respondentů tuto možnost nevyužila. Pouze dva respondenti uvedli jako důležité kritérium samotné město Olomouc, jeden respondent označil za důležité „získání nových zkušeností“, další uvádí možnost získání praxe, jiný napsal, že důležité pro něj bylo: „zlepšení komunikace, samostatnosti a eliminace strachu“.

Otázka č. 10: Jak důležité jsou pro Vás tyto faktory?

Respondentům jsem uvedl 9 různých faktorů a oni měli na škále (velmi důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, velmi nedůležité) přiřadit svůj postoj k jednotlivému faktoru, podle důležitosti, jakou k danému faktoru přiřazují. Jednotlivé faktory a odpovědi respondentů uvádím níže.

Otázka č. 10.1: Nové známosti

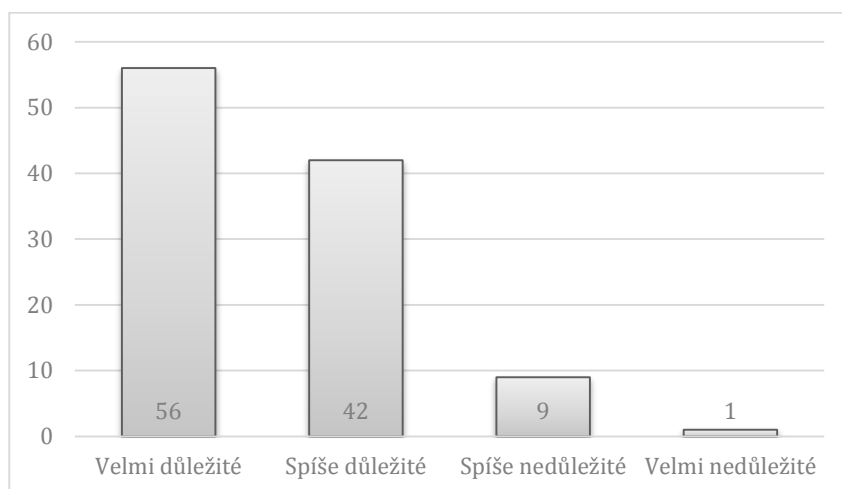
Graf č. 18 Nové známosti

Získání nových známostí považuje za velmi důležité 37 (34,2 %) respondentů, 49 (45,4 %) respondentů je považuje za spíše důležité, 22 (20,4 %) respondentů je považuje za spíše nedůležité a žádný (0 %) respondent je nepovažuje za velmi nedůležité. Téměř 80 % respondentů se přiklonilo k názoru, že získání nových známostí je důležité. Zvláštní je, že při otázce, zda měl tento faktor vliv na výběr studia, odpovědi byly početně naopak. Můžeme to tedy pochopit tak, že respondenti považují nové kontakty za důležité, ale při výběru oboru, je neberou tolik v potaz.

Otázka č. 10.2: Získání diplomu

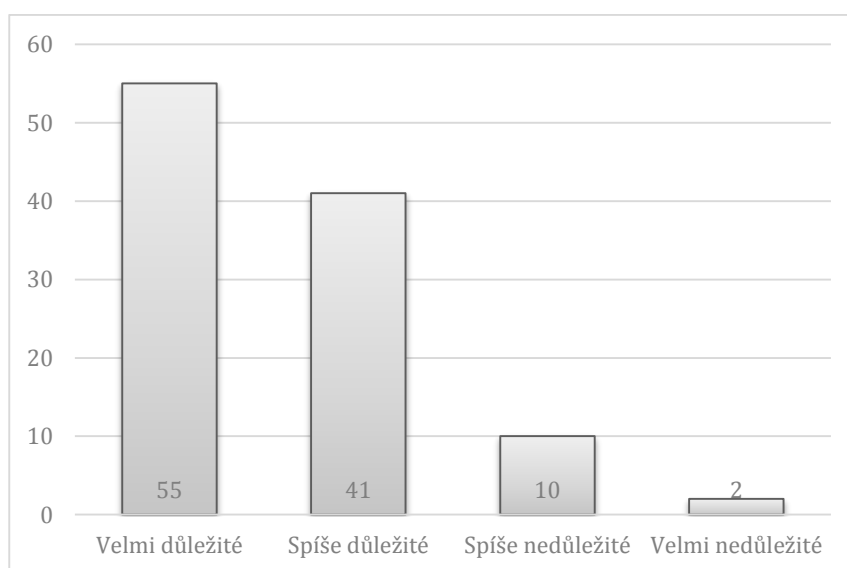
Graf č. 19 Získání diplomu

U tohoto faktoru odpovědělo 56 (51,9 %) respondentů velmi důležité, 42 (38,9 %) respondentů spíše důležité, 9 (8,3 %) respondentů spíše nedůležité a 1 (0,9%) respondent odpověděl velmi nedůležité. Zde se respondenti ukázali být pragmatickými lidmi. Více než 90% odpovědělo kladně a považují získání diplomu za důležitý faktor.

Otázka č. 10.3: Nalezení lépe placené práce

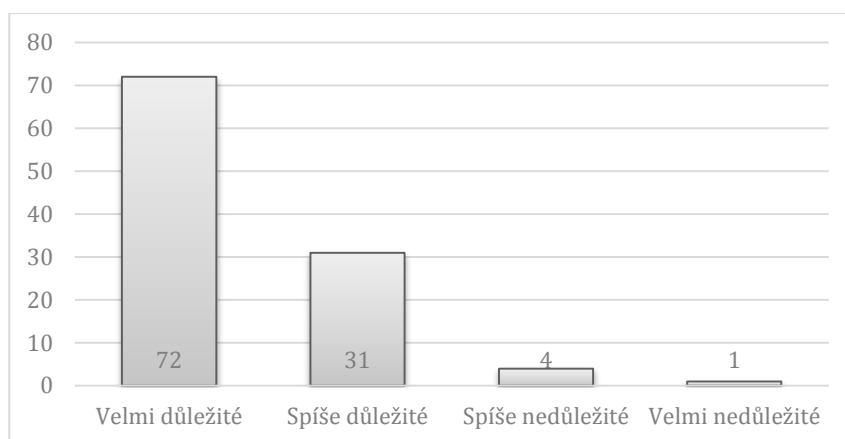
Graf č. 20 Nalezení lépe placené práce

Nalezení lépe placené práce je velmi důležitý faktor pro 55 (50,9 %) respondentů, spíše důležitý pro 41 (38 %) respondentů, spíše nedůležitý pro 10 (9,3 %) respondentů a velmi nedůležitý pro 2 (1,8 %) respondenty. Podobně jako u předchozího kritéria se i zde ukázala pragmatičnost respondentů. Zde opět téměř 90% respondentů považovala nalezení lépe placené práce za důležitý faktor.

Otázka č. 10.4: Stálý příjem

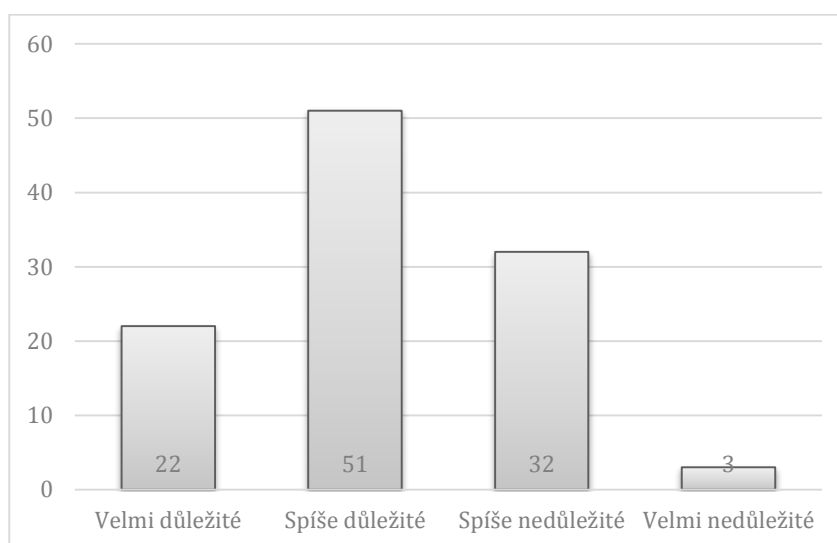
Graf č. 21 Stálý příjem

U tohoto faktoru 72 (66,7 %) respondentů uvedlo, že stálý příjem je pro ně velmi důležitý, 31 (28,7 %) respondentů spíše důležitý, 4 (3,7 %) respondenti, spíše nedůležitý a 1 (0,9 %) respondent velmi nedůležitý. 5 respondentů odpovědělo negativně na tuto otázku, což je pro mě celkem překvapivé. Očekával jsem, že se nenajde mezi respondenty nikdo, kdo by stálost příjmu nepovažoval za důležitý faktor.

Otázka č. 10.5: Prestiž oboru/povolání

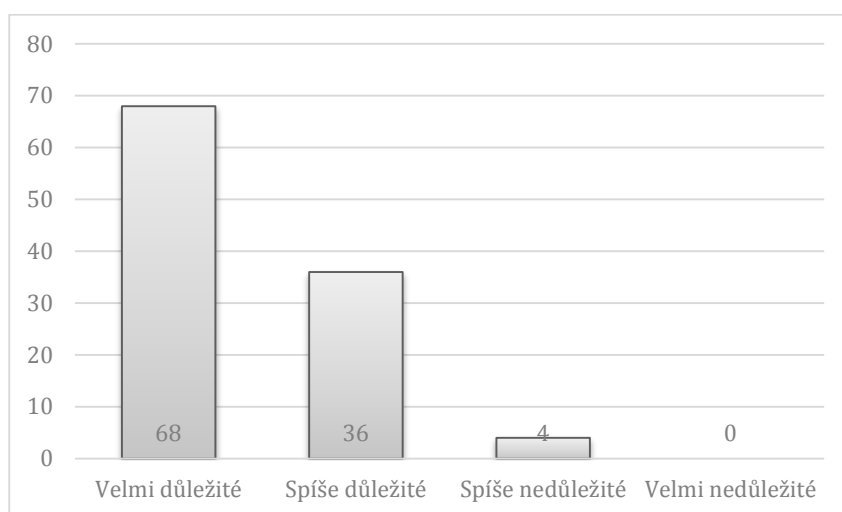
Graf č. 22 Prestiž oboru/povolání

Prestiž oboru/povolání je velmi důležitá pro 22 (20,4 %) respondentů, spíše důležitá pro 51 (47,2 %) respondentů, spíše nedůležitá pro 32 (29,6 %) respondentů a velmi nedůležitá pro 3 (2,8 %) respondenty. Zde se objevuje problém v podobě špatně stanovené otázky. Respondent mohl odpovídat na prestiž povolání stejně jako na prestiž oboru. Pro mou práci sice není důležité tyto faktory oddělovat, avšak jejich zařazení do jedné otázky mohlo mít vliv na validitu výsledků.

Otázka č. 10.6: Seberealizace

Graf č. 23 Seberealizace

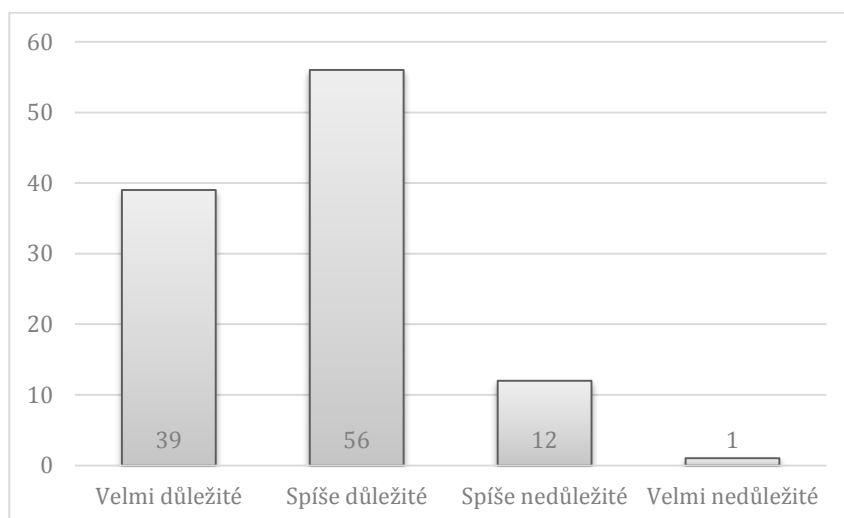

Seberealizaci považuje za velmi důležitou 68 (63 %) respondentů, za spíše důležitou 36 (33,3 %) respondentů, za spíše nedůležitou 4 (3,7 %) respondenti a za velmi nedůležitou ji nepovažuje žádný (0 %) respondent. Zde se opět vracíme k seberealizaci, kterou jsme řešili už v jedné z otázek výše. Ovšem zde je výsledek seberealizace daleko výraznější, než tomu bylo v předchozí otázce. Vysvětlují si to obdobně jako u nových známostí/kontaktů, které jsem také řešil v otázkách výše. Respondenti považují seberealizaci za důležitý faktor, avšak ne všichni na něj přihlížejí při výběru studia.

Otázka č. 10.7: Mít úspěch

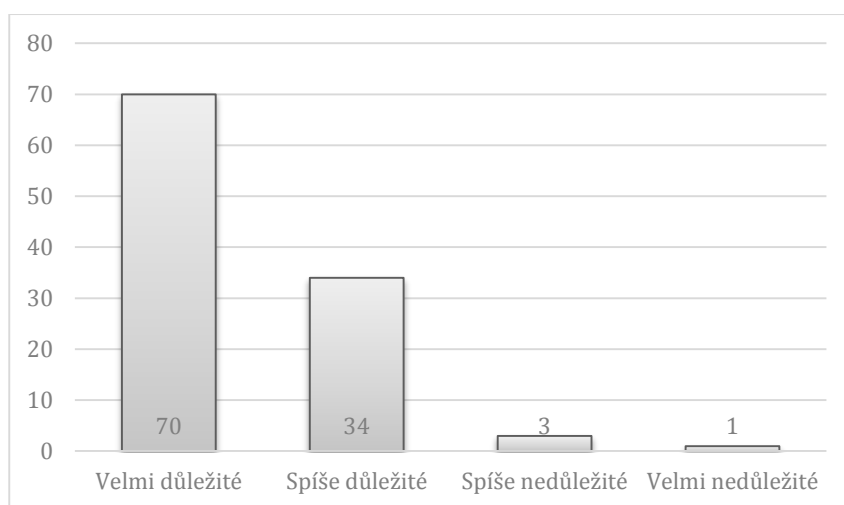
Graf č. 24 Mít úspěch

Z celkového počtu 108 (100 %) respondentů odpovědělo 39 (36,1 %) respondentů velmi důležité, 56 (51,9 %) respondentů spíše důležité, 12 (11,1 %) respondentů spíše nedůležité a 1 (0,9 %) respondent odpověděl velmi nedůležité. Mít úspěch byl důležitým faktorem pro téměř 90% respondentů, což je poměrně pochopitelný výsledek.

Otázka č. 10.8: Studovat to, co mě zároveň baví

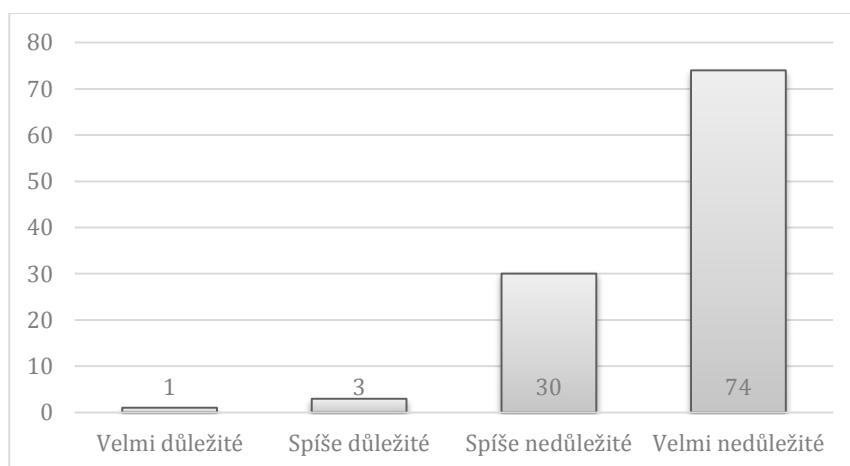
Graf č. 25 Studovat to, co mě zároveň baví

Studovat to, co je baví je velmi důležité pro 70 (64,8 %) respondentů, spíše důležité pro 34 (31,5 %) respondentů, spíše nedůležité pro 3 (3,8 %) respondenty a velmi nedůležité pro 1 (0,9 %) respondenta. Zdá se, že tento faktor považují téměř všichni respondenti za důležitý. Zde můžeme opět aplikovat teorii, která se vztahuje na generaci Y. Pro lidi narozené v této generaci je velmi důležité, aby studovali (a poté pracovali) obor, jenž je zároveň baví (Kukelková 2012 [online]).

Otázka č. 10.9: Studuje to můj kamarád/kamarádka

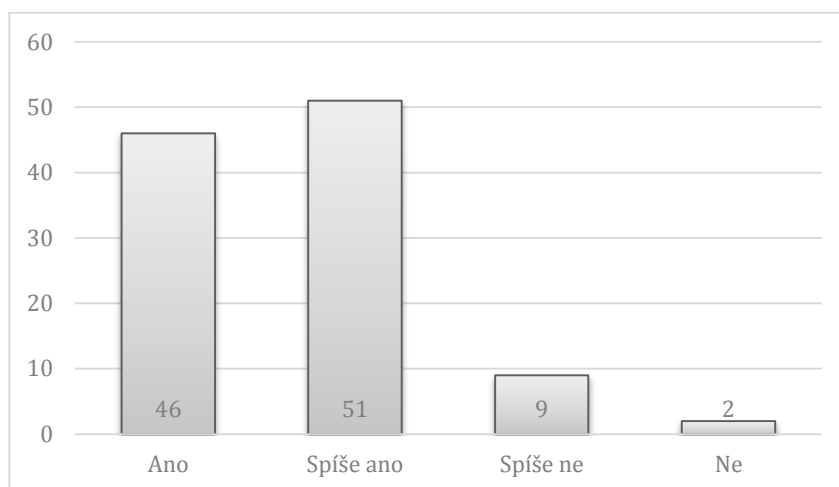
Graf č. 26 Studuje to můj kamarád/kamarádka

Za velmi důležitý tento faktor považuje pouze 1 (0,9 %) respondent, za spíše důležitý jej považují 3 (2,8 %) respondenti, za spíše nedůležitý 30 (27,8 %) respondentů a za velmi nedůležitý tento faktor považuje 74 (68,5 %) respondentů. Tento faktor se ukázal jako nedůležitý pro respondenty, neboť téměř všichni odpovídali záporně.

Otázka č. 11: Jste spokojen s daným oborem?

Graf č. 27 Jste spokojen s daným oborem?

Na otázku, jestli jsou respondenti spokojeni s daným oborem, odpovědělo ano 46 (42,6 %) studentů, spíše ano 51 (47,2 %) studentů, spíše ne 9 (8,3 %) studentů a ne 2 (1,9 %) studenti. Respondenti jsou ve velké většině se svým studiem spokojeni, což se mi jeví jako dobrá zpráva pro Katedru sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Osobně si myslím, že je velmi důležité, aby studenti byli spokojeni se studiem a celkově s průběhem studia.

6 Testování hypotéz

Hypotéza č. 1: *Muži více volili kritéria, vztahující se k vnitřní motivaci, než ženy.*

Zde jsem zkoumal vztah pohlaví a výběru kritérií, které se pojí s vnitřní motivací. Podle teorie výše můžeme mezi tato kritéria zahrnout: 10.1 Náročnost studia, 10.3 Zájem o obor, 10.4 Možnost seberealizace, 10.5 Rozšíření vědomostí v daném oboru, 10.9 Status studenta. Využil jsem kontingenčních tabulek a mezi ženami a muži jsem porovnával sloupcovou relativní četnost. Musíme vzít v potaz, že pro Pearsonův chi-kvadrát platí: $\chi_1^2(0,05) = 3,842$ (Zvára, Štěpán, 2012: 220). Nyní se podíváme, zda se hypotéza potvrzuje v jednotlivých kritériích.

Tabulka č. 1 Náročnost studia x Pohlaví

Náročnost studia	Ženy (N)	Ženy (%)	Muži (N)	Muži (%)
Ano (kritérium bylo důležité)	28	30,4	3	18,8
Ne (kritérium nebylo důležité)	64	69,6	13	81,2

Náročnost studia byla důležitým faktorem pro 3 (18,8 %) muže, ale pro 28 (30,4 %) žen. Použil jsem Pearsonův chi-kvadrát a vyšlo mi: $\chi^2 = 0,91$, dosažená hladina testu je 34%. Tudíž nemůžeme hypotézu potvrdit ani vyvrátit, neboť rozdíl mezi muži a ženami není statisticky významný.

Tabulka č. 2 Zájem o obor x Pohlaví

Zájem o obor	Ženy (N)	Ženy (%)	Muži (N)	Muži (%)
Ano (kritérium bylo důležité)	71	77,2	8	50
Ne (kritérium nebylo důležité)	21	22,8	8	50

Vidíme, že 8 (50 %) mužů volilo zájem o obor jako důležité kritérium. U žen bylo toto číslo podstatně vyšší, 71 (77,2 %) žen si u tohoto kritéria vybralo také ano. Pearsonův chi-kvadrát mi vyšel $\chi^2=5,12$, zde je dosažená hladina testu rovná 2 %, což značí statistickou významnost. Výsledek tohoto kritéria je tedy proti správnosti hypotézy.

Tabulka č. 3 Možnost seberealizace x Pohlaví

Možnost seberealizace	Ženy (N)	Ženy (%)	Muži (N)	Muži (%)
Ano (kritérium bylo důležité)	55	59,8	12	75
Ne (kritérium nebylo důležité)	37	40,2	4	25

V tomto kritériu 12 (75 %) mužů volilo možnost seberealizace jako důležité při výběru oboru. K tomuto kritériu se přiklonilo 55 žen, což je pouze 59,8 % z celkového počtu žen. Pearsonův chi-kvadrát nám zde vyšel

$\chi^2=1,3$ a hladina testu je 25 %, což je statisticky nevýznamné. Hypotézu tedy nemůžeme ani potvrdit, ani vyvrátit.

Tabulka č. 4 Rozšíření vědomostí v daném oboru x Pohlaví

Rozšíření vědomostí v daném oboru	Ženy (N)	Ženy (%)	Muži (N)	Muži (%)
Ano (kritérium bylo důležité)	42	46,7	10	62,5
Ne (kritérium nebylo důležité)	49	53,3	6	37,5

Celkem 10 (62 %) mužů vybralo rozšíření vědomostí v daném oboru za důležité, u žen byl tento počet procentuálně nižší (46,7 %), protože ano vybralo 42 žen. Pearsonův chi-kvadrát mi v tomto případě vyšel $\chi^2=1,35$, dosažená hladina je rovna 24 %, což opět značí statistickou nevýznamnost. Hypotézu tedy opět nemůžeme potvrdit, ani vyvrátit.

Tabulka č. 5 Status studenta x Pohlaví

Status studenta	Ženy (N)	Ženy (%)	Muži (N)	Muži (%)
Ano (kritérium bylo důležité)	11	12	4	25
Ne (kritérium nebylo důležité)	81	88	12	75

Zde 25 % mužů zvolilo ano, což jsou 4 muži, žen bylo procentuálně 12 %, což ve výsledku dělá 11 žen. Pearsonův chi-kvadrát je $\chi^2=1,94$, dosažená hladina testu je rovna 16 %. Opět se nejedná o statisticky významný výsledek. Hypotézu nám to nepotvrdí, ani nevyvrátí.

Hypotézu můžeme ve výsledku považovat za vyvrácenou, ne ovšem zcela, i když z ní zbylo málo, neboť jedno z pěti kritérií mi vyšlo jako statisticky významné a to hypotézu vyvracelo. Ostatní kritéria mi vyšla statisticky nevýznamná. Musíme ovšem vzít v potaz nerovnoměrné zastoupení počtu žen a mužů, je totiž pravděpodobné, že při vyrovnanějším vzorku by se výsledek u obou pohlaví podobal. Na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie by však vyrovnanější počet žen a mužů znamenal nereprezentativní vzorek.

Hypotéza č. 2: *Studenti vyšších ročníků chtějí spíše pracovat ve svém oboru než studenti nižších ročníků.*

Zde zkoumám vztah mezi ročníkem studia a vůlí pracovat v budoucnu v oboru studia. Nejdříve jsem upravil odpovědi v otázce č. 5 ze čtyř možných kategorií (Ano, Spíše ano, Spíše ne, Ne) na pouhé dvě kategorie sloučením kladných odpovědí (Ano, Spíše ano) na odpověď Ano a

sloučením záporných odpovědí (Spíše ne, Ne) na odpověď Ne. Pro zjištění statistické významnosti byl použit Pearsonův chi-kvadrát $\chi^2_4(0,05) = 9,488$ (Zvára, Štěpán, 2012: 200).

Tabulka č. 6 Chcete do budoucna pracovat ve svém oboru? x Ročník studia

Chcete do budoucna pracovat ve svém oboru?	1. roč. Bc. studia	2. roč. Bc. studia	3. roč. Bc. studia	1. roč. nMgr. studia	2. roč. nMgr. studia
Ano	23	16	31	4	19
	88,5 %	84,2 %	79,5 %	100 %	95 %
Ne	3	3	8	0	1
	11,5 %	15,8 %	20,5 %	0 %	5 %

V kontingenční tabulce vidíme, jakých hodnot nabývaly odpovědi respondentů. Pracovat v budoucnu ve svém oboru chtělo v 1. ročníku bakalářského studia 23 (88,5 %) studentů, v 2. ročníku bakalářského studia 16 (84,2 %) studentů, v 3. ročníku bakalářského studia 31 (79,5 %) studentů, v 1. ročníku navazujícího magisterského studia 4 (100 %) studenti a v 2. ročníku navazujícího magisterského studia 19 (95 %) studentů. Pearsonův chi-kvadrát vyšel $\chi^2=3,57$ s dosaženou hladinou testu rovnou 47 %, což ukazuje na statistickou nevýznamnost. Rozdíly mezi ročníky nejsou statisticky významné a hypotéza je tedy tímto **nepotvrzena**.

Hypotéza č. 3: *Muži očekávají v průměru vyšší příjem než ženy.*

V této hypotéze zkoumám rozdíl v průměru výše příjmu mezi muži a ženami. Zjistím, jaký příjem v průměru volily ženy a jaký muži. Srovnáním těchto dvou hodnot zjistíme, kdo z nich si představuje v průměru vyšší

příjem. Kontingenční tabulka níže ukazuje, jak jsou hodnoty rozloženy podle pohlaví a výše příjmu. Uvádím i řádkové procentuální hodnoty.

Tabulka č. 7 Pohlaví x Výše příjmu

Pohlaví	9 999 Kč a méně	10 000-19 999 Kč	20 000-29 999 Kč	30 000-49 999 Kč	50 000 Kč a více
Žena	0	28	49	13	2
	0 %	30,4 %	53,3 %	14,1 %	2,2 %
Muž	0	1	10	1	4
	0 %	6,2 %	62,5 %	6,3 %	25 %

Průměr žen je 2,9, což nejvíce odpovídá 3. kategorii (20 000-29 000 Kč), muži mají naopak průměr 3,5, průměr se tedy nachází mezi 3. kategorií (20 000-29 000 Kč) a 4. kategorií (30 000-49 999 Kč). Opět ale musím vzít v potaz rozdíl mezi počtem žen a mužů celkově, žen je 92 a mužů pouze 16. Předpokládám, že při vyšším zastoupení mužů by se průměry přiblížily ještě více, avšak je velmi pravděpodobné, že průměr mužů by byl o něco vyšší. Zajímavé také je porovnání 5. kategorie, pouze 2 ženy očekávají příjem o 50 000 Kč nebo vyšší, což je asi 2,2 % žen z celku. Muži jsou v tomto poněkud sebejistější, neboť stejnou kategorii zvolili 4 muži, což dělá 25 % z celkového počtu mužů. Hypotézu však můžeme považovat za **potvrzenou**, neboť muži předpokládají vyšší příjem než ženy.

Hypotéza č. 4: *Studenti sociologie-andragogiky častěji volí faktory spojeny s vnější motivací než studenti kulturní antropologie a kombinací kulturní antropologie a jiného oboru.*

V této hypotéze srovnávám volby studentů oboru sociologie-andragogika se studenty oboru kulturní antropologie a různých kombinací oborů kulturní antropologie a jiných oborů. Nejdříve jsem sloučil studenty kategorií kulturní antropologie (kulturní antropologie (jednooborové studium), kulturní antropologie-sociologie kulturní antropologie – jiný obor

UP) a vyfiltroval studenty oboru sociologie-jiný obor FF UP, takže pracuji se 101 respondenty. Dále porovnám tyto obory pouze ve faktorech, které jsem zařadil mezi vnější motivační faktory. Patří tam: 12.1 Nové známosti, 12.2 Získání diplomu, 12.3 Nalezení lépe placené práce a 12.4 Stálý příjem. Pro tyto faktory jsem vypracoval kontingenční tabulky, které uvádím níže. Pracujeme opět s touto kritickou hodnotou Pearsonova chi-kvadrátu $\chi_1^2(0,05) = 3,842$.

Tabulka č. 8 Obor x Nové známosti

Známosti	Důležité (kritérium bylo důležité)	Nedůležité (kritérium nebylo důležité)
Soc.-an.	62	15
	80,5 %	19,5 %
KA a kombinace	19	5
	79,2 %	20,8 %

Rozdíly mezi respondenty v tomto faktoru nejsou vůbec velké. Studenti sociologie-andragogiky považovali získ nových známostí za důležitý v 80,5 % případů, u kulturních antropologů a jejich kombinací toto číslo činí 19 (79,2 %) respondentů. Pearsonův chi-kvadrát činí $\chi^2=0,02$, dosažená hladina testu je rovna 90 %, tudíž se nejedná o statistickou významnost.

Tabulka č. 9 Obor x Získání diplomu

Diplom	Důležité (kritérium bylo důležité)	Nedůležité (kritérium nebylo důležité)
Soc.-an.	72	5
	93,5 %	6,5 %
KA a kombinace	20	4
	83,3 %	16,7 %

U tohoto faktoru jsou rozdíly výraznější. 72 (93,5 %) studentů sociologie-andragogiky považují zisk diplomu za důležitý faktor, u studentů kulturní antropologie a kombinací se tento názor objevil ve 20 (83,3 %) případech. Pearsonův chi-kvadrát vyšel $\chi^2=2,33$, bylo dosaženo 13% hladiny testu, což opět značí statistickou nevýznamnost.

Tabulka č. 9 Obor x Nalezení lépe placené práce

Lépe placená práce	Důležité (kritérium bylo důležité)	Nedůležité (kritérium nebylo důležité)
Soc-an	71	6
	92,2 %	7,8 %
KA a kombinace	18	6
	75 %	25 %

Zde už jsou rozdíly poměrně velké. Nalezení lépe placené práce zvolilo jako důležitý faktor 71 (92,2 %) studentů sociologie-andragogiky, mezi kulturními antropology a kombinacemi se jich našlo 18 (75 %). Také Pearsonův chi-kvadrát zde vyšel $\chi^2=5,17$, dosažená hladina významnosti je 2 %, takže se jedná o statistickou významnost.

Tabulka č. 10 Obor x Stálý příjem

Stálý příjem	Důležité (kritérium bylo důležité)	Nedůležité (kritérium nebylo důležité)
Soc-an	75	2
	97,4 %	2,6 %
KA a kombinace	21	3
	87,5 %	12,5 %

U faktoru stálý příjem jsou rozdíly opět výraznější. Pro 75 (97,4 %) studentů sociologie-andragogiky je tento faktor důležitý, stejný názor má

také 21 (87,5 %) studentů kulturní antropologie a kombinací. Pearsonův chi-kvadrát nám zde vyšel $\chi^2=3,81$, bylo dosaženo 5% hladiny významnosti, což je sice na hranici statistické významnosti, ale nemůžeme tento výsledek považovat za statisticky významný.

Hypotéza se mi potvrdila v jednom případě a ve třech se faktory ukázaly jako statisticky nevýznamné, což znamená, že hypotéza byla **potvrzena**, avšak ne zcela. Studenti oboru sociologie-andragogika tedy mohou volit faktory spojené s vnější motivací častěji než studenti kulturní antropologie a kombinací kulturní antropologie s jinými obory.

Hypotéza č. 5: *Studenti, pro které nebyl daný obor prioritou, považují uplatnitelnost ve svém oboru za méně vysokou než ostatní.*

V této hypotéze zkoumáme rozdíly ve výsledcích u lidí, pro něž byl či nebyl daný obor prioritou s jejich názorem na uplatnitelnost nebo neuplatnitelnost v oboru studia. Zredukoval jsem kategorie (Ano, Spíše ano, Spíše ne, Ne) u obou proměnných ze čtyř na pouhé dvě. Kladné odpovědi (Ano, Spíše ano) jsem označil jednotně jako Ano a záporné odpovědi (Spíše ne, Ne) jsem jednotně označil jako Ne. V kontingenční tabulce potom vidíme jejich rozdělení podle priority studia a podle toho, zda považují uplatnění za vysoké či nikoliv. Uvádím také řádkovou relativní četnost. Pracujeme opět s touto kritickou hodnotou Pearsonova chi-kvadrátu $\chi_1^2(0,05) = 3,842$.

Tabulka č. 11 Byl pro Vás daný obor prioritou? x Považujete uplatnitelnost ve Vašem oboru za vysokou?

Byl pro Vás daný obor prioritou?	Vysoká uplatnitelnost - ano	Vysoká uplatnitelnost - ne
Ano	57	20
	74 %	26 %
Ne	14	17
	45,2 %	54,8 %

Pro celkem 31 respondentů daný obor nebyl prioritou, avšak jejich názor na výši uplatnění je velmi podobný. 14 (45,2 %) respondentů z 31 považuje uplatnitelnost v oboru za vysokou, 17 (54,8 %) nepovažuje uplatnitelnost za vysokou. U studentů, pro které byl daný obor prioritou, je tomu jinak. Obor studia byl prioritou pro celkem 77 respondentů, z toho 57 (74 %) respondentů má za to, že uplatnitelnost je vysoká, a 20 (26 %) respondentů se domnívá, že uplatnitelnost vysoká není. Pro určení významnosti jsem použil Pearsonův chi-kvadrát, ten vyšel $\chi^2 = 8,18$, dosažená hladina testu je rovna $p=0,4$ %, což považujeme za statisticky významné. Hypotéza je tedy **potvrzena**.

Hypotéza č. 6: *Studenty, kteří jsou spokojeni se svým studiem, ovlivnily při výběru studia jejich zájmy a koníčky více než nespokojené se studiem.*

Zde zkoumám vztah mezi spokojeností se studiem a tím, zda měli na výběr studia vliv zájmy a koníčky. Došlo opět k redukci kategorií stejně jako v předchozích kategoriích, a tedy ke spojení kladných odpovědí (Ano, Spíše ano) do jednotného Ano a záporných (Spíše ne, Ne) do Ne. Volby respondentů vidíme v kontingenční tabulce níže společně se sloupcovými procentuálními hodnotami. Pro zjištění významnosti jsme opět použili Pearsonův chi-kvadrát, $\chi_1^2(0,05) = 3,842$.

Tabulka č. 12 Koníčky a zájmy x Spokojenost s oborem

Koníčky a zájmy	Spokojenost s oborem	Nespokojenost s oborem
Ano (kritérium bylo důležité)	60 61,9 %	5 45,5 %
Ne (kritérium nebylo důležité)	37 38,1 %	6 54,5 %

Respondentů spokojených se studiem je celkem 97, z toho 60 (61,9 %) respondentů se zároveň nechali při výběru studia ovlivnit svými zájmy a koníčky, pro 37 (38,1 %) respondentů tyto věci nehrály roli. Celkově 11 respondentů je nespokojeno s oborem. Koníčky ovlivnily 5 (45,5 %) respondentů, 6 (54,5 %) k těmto faktorům při výběru školy nepřihlíželo. Pearsonův chi-kvadrát nám v tomto případě vyšel $\chi^2=1,11$, bylo dosaženo 29% hladiny testu. Test nepovažujeme za statisticky významný, proto **nemůžeme hypotézu potvrdit**.

6.1 Shrnutí výsledků

Na začátku jsem si vytvořil šest hypotéz. Tři hypotézy se mi nepotvrdily a tři se potvrdily. První hypotéza byla vyvrácena, avšak ne zcela, protože většina výsledků byla statisticky nevýznamná. Ukázalo se tedy, že muži nejspíš nevolí kritéria vztahující se k vnitřní motivaci více než ženy. Je velmi pravděpodobné, že kritéria vnitřní i vnější motivace se podle pohlaví nemění. Jako statisticky signifikantní rozdíl se ukázal být zájem o obor, avšak za důležitý ho považovaly více ženy než muži. Druhá hypotéza se také nepotvrdila, neboť výsledná hodnota Pearsonova chi-kvadrátu poukázala na statistickou nevýznamnost vztahu mezi proměnnými. Vidíme tedy, že ani u různých ročníků nenalzáme výraznější rozdíly v jejich představách. Může zde hrát roli nižší zastoupení studentů navazujících

magisterských ročníků mezi respondenty, avšak můj výsledek ukazuje na nerozdílnost v názorech napříč ročníky. U třetí hypotézy se mi můj předpoklad potvrdil a hypotéza byla potvrzena, neboť muži si představovali v průměru vyšší příjem než ženy. Čtvrtá hypotéza se také potvrdila, avšak také ne zcela. Pearsonův chi-kvadrát se ukázal býti statisticky významný v jednom případě, který hypotézu potvrzoval, avšak ve třech případech byl statisticky nevýznamným. Zde jsem zkoumal vztah mezi oborem studia a faktory vnější motivace. Ukázalo se, že existují rozdíly mezi obory a vnější motivací a studenti oboru sociologie-andragogika skutečně volí častěji faktory spojené s vnější motivací. Opět je zde problém s počtem studentů kulturní a antropologie a různých kombinací, neboť jich bylo podstatně méně než studentů sociologie-andragogiky. V páté hypotéze jsme zjistili, že studenti, pro které nebyl daný obor prioritou, skutečně považují uplatnitelnost v oboru za vysokou méně než ostatní studenti. Hypotéza se tedy také potvrdila. Šestá hypotéza se nám nakonec nepotvrdila, neboť test se ukázal také statisticky nevýznamný. Ukázalo se tedy, že studenti spokojení s oborem nebyli svými zájmy a koníčky ovlivněni více než ostatní.

Závěr

Tato práce se zabývala problematikou motivace studentů denního studia na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie na Univerzitě Palackého v Olomouci. Cílem byla identifikace motivů těchto studentů a následné zkoumání vztahů mezi motivy a pohlavím, ročníkem studia a oborem respondentů. Předpokládal jsem, že výsledky budou proměnlivé s ohledem na tyto faktory.

Nejdříve jsem se zaměřil na teoretické ukotvení problému. Uvedl jsem, co je to motivace a jak ji definují různí autoři napříč psychologii a sociologií. Definoval jsem také motiv, jakožto základní prvek teorií motivace. Motiv jsem rozdělil na primární a sekundární a vysvětlil rozdíly mezi nimi. Následoval přehled nejvýznamnějších teorií motivace, které měly vliv na formování pojmu motivace jako takového. Mezi tyto teorie patřily teorie psychoanalytické, behavioristické, topologické a humanitní. Představil jsem každou teorii zvlášť a zdůvodnil, proč s nimi budu či nebudu pracovat. Nakonec jsem uvedl teorii Milana Nakonečného, podle které jsem sestavil praktickou část své práce. Šlo o rozdělení motivace na vnitřní a vnější a přiřazení jednotlivých potřeb k tomuto rozdělení.

V praktické části jsem se věnoval cíli výzkumu a jeho metodice. Charakterizoval jsem výzkumný vzorek a připravil si hypotézy, které vycházely z teorie popsané v předchozí části. Následovala operacionalizace hypotéz na měřitelné proměnné, pomocí kterých jsem mohl sestavit otázky pro dotazník. Otázky byly sestaveny tak, aby přesně odpovídaly hypotézám a nebylo zkoumáno nic, co by přesahovalo záměry výzkumu. První verze dotazníku byla použita v předvýzkumu. Díky připomínkám účastníků předvýzkumu a vedoucího práce byla vytvořena finální verze dotazníku, která byla respondentům distribuována v online podobě pomocí internetového formuláře Formees. Takto získaná data byla zpracována v programech Statistica a Microsoft Office Excel. Uvedl jsem četnosti

jednotlivých odpovědí respondentů a pro ně vytvořil histogramy pro znázornění rozdílů. Výsledky jsem se snažil porovnat s výsledky jiných výzkumů a opět je teoreticky ukotvit. Poté jsem otestoval mé hypotézy. Při testování jsem využíval především Pearsonova chi-kvadrátu, který mi dokázal významnost či nevýznamnost výpočtu, a kontingenčních tabulek, ve kterých jsem uváděl spolu s četnostmi také sloupcová či řádková procenta. Tyto kontingenční tabulky mi pomohly zobrazit dané rozdíly. Tři hypotézy se mi potvrdily a tři byly vyvráceny. Zde jsem se potýkal především s výsledky, které poukazovaly na statistickou nevýznamnost. Proto jsem nemohl některé hypotézy úplně potvrdit či zamítnout.

Došel jsem tedy k těmto závěrům: 1) V otázce vnitřní motivace se ukázalo, že rozdíly mezi pohlavími nejsou statisticky příliš významné. Zájem o obor byl jediným statisticky signifikantním výsledkem, avšak k tomuto kritériu se přikláněly více ženy než muži. Pohlaví hrálo výraznější roli až u otázky, která se týkala představy o budoucím příjmu, kde si muži představovali v průměru vyšší příjem než ženy. Pokud jde o pohlaví, tak by zde stálo za to zkoumat, proč jsou tak výrazné rozdíly v počtu studentů mezi muži a ženami. 2) Rozdíly v motivaci se neukázaly signifikantními ani napříč ročníky. Myslím, že výraznější rozdíly bychom našli při kvalitativním výzkumu a individuálních rozhovorech s respondenty. 3) Ukázalo se, že rozdíly ve faktorech vnější motivace nalezneme, pokud budeme tyto faktory zkoumat mezi různými obory studia. Jako statisticky významný se ukázal výsledek, jenž se týká nalezení lépe placené práce. Zde studenti oboru sociologie-andragogika častěji volili tento faktor jako důležitý na rozdíl od studentů kulturní antropologie a její kombinace. 4) Signifikantní rozdíly nalezneme taky při rozdělení studentů na ty, kteří jsou se svým oborem studia spokojeni a na ty, kteří s ním spokojeni nejsou.

Anotace

Jméno a příjmení autora: Marek Seidler

Název katedry a fakulty: Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie, Filozofická fakulta

Název bakalářské práce: Motivy studentů pro studium oborů na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie

Počet znaků včetně mezer: 62 022

Počet příloh: 1

Počet zdrojů: 20

Klíčová slova: motivace, motiv, KSA, teorie motivace, vnitřní a vnější motivace, kvantitativní výzkum, dotazník

Keywords: motivation, motive, KSA, theory of motivation, internal and external motivation, quantitative research, questionnaire

Anotace:

Bakalářská práce Motivy studentů pro studium oborů na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie zkoumá vliv motivů na výběr oboru studia. Zkoumá také rozdíly motivů mezi pohlavím, ročníky a obory studentů. Práce obsahuje teoretická východiska k danému tématu. Jsou zde uvedeny různé druhy teorií motivace a jejich definice. Nalezneme zde také empirickou část, kde se nachází potřebná metodologie a kvantitativní výzkum. Jsou zde zpracována data z výzkumu. Práce také obsahuje výpočty k ověření hypotéz. Na konci práce jsou uvedeny výsledky a závěry práce.

Abstract:

The topic of this bachelor thesis is the „Students‘ motives studying at the department of sociology, antropology and cultural anthropology“. The thesis is focused on research related to the influence of motives of the

students on the choices of the study field as well as to differences in motives among sex, classes and fields of their study. This thesis consists of both theoretical resources and various (types of) theories and definitions of motivation. In the empirical part of the thesis, the methodology and quantitative research is presented. Findings are also included. Required calculations are also attached in order to prove hypothesis. At the end, the results and conclusions are presented.

Zdroje

1. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. 2015. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cpmz031115.docx> [Citováno dne: 15. 3. 2015].
2. GEIST, Bohumil. 1992. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, s. 647.
3. GRAHAM, Sandra. WEINER, Bernard. 1996. Theories and Principles of Motivation. In *Handbook of Educational Psychology*. New York, London: Prentice-Hall, s. 63-84.
4. HARTL, Pavel. 2004. *Stručný psychologický slovník*. Praha: Portál, s. 312.
5. HARTL, Pavel. HARTLOVÁ, Helena. 2010. *Velký psychologický slovník*. Praha: Portál, s. 800.
6. HOMOLA, Miloslav. 1972. *Motivace lidského chování*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, s. 356.
7. KELLER, Jan. TVRDÝ, Lubor. 2008. *Vzdělanostní společnost? Chrám, výtah a pojišťovna*. Praha: Sociologické nakladatelství, s. 183.
8. KUKELKOVÁ, Adéla. 2012. *Nastupující generace talentovaných pracovníků. Kulturní rozdíly motivace k práci generace Y a Z*. Dostupné z: <http://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=4660575746> [Citováno dne: 15. 3. 2015].
9. MADSEN, Kristen Bend. 1972. *Teorie motivace*. Praha: Academia, s. 384.
10. MADSEN, Kristen Bend. 1979. *Moderní teorie motivace*. Praha: Academia, s. 468.
11. MAŘÍKOVÁ, Hana a kol. 1996. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, s. 747.
12. MPSV. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/ISPVcharavypis.php> [Citováno dne: 20. 3. 2015].

13. NAKONEČNÝ, Milan. 1995. *Lexikon psychologie*. Praha: Vodnář, s. 397.
14. NAKONEČNÝ, Milan. 1997. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, s. 270.
15. NAKONEČNÝ, Milan. 1992. *Motivace pracovního jednání a její řízení*. Praha: Management Press, s. 258.
16. PINTRICH, Paul R. SCHUNK, Dale H. 1996. *Motivation in Education: theory, research, and applications*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, s. 434.
17. RABUŠICOVÁ, Milada. RABUŠIC, Ladislav. 2008. *Učíme se po celý život? O vzdělávání dospělých v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, s. 340.
18. ŘÍČAN, Pavel. 2005. *Psychologie: příručka pro studenty*. Praha: Portál, s. 288.
19. STUDIJNÍ OBORY. Dostupné z: <http://www.upol.cz/skupiny/zajemcum-o-studium/studijni-obory/> [Citováno dne: 20. 3. 2015].
20. ZVÁRA, Karel. ŠTĚPÁN, Josef. 2012. *Pravděpodobnost a matematická statistika*. Praha: Matfyzpress, s. 230.

Přílohy

Příloha č. 1

1. Jaké je Vaše pohlaví?

- a) Žena
- b) Muž

2. V jakém ročníku nyní studujete?

- a) 1. ročník bakalářského studia
- b) 2. ročník bakalářského studia
- c) 3. ročník bakalářského studia
- d) 1. ročník navazujícího magisterského studia
- e) 2. ročník navazujícího magisterského studia

3. Jaký obor nebo kombinaci oborů studujete?

- a) Sociologie-andragogika (dvouoborové studium)
- b) Sociologie-kulturní antropologie (dvouoborové studium)
- c) Sociologie-jiný obor FF UP (dvouoborové studium)
- d) Kulturní antropologie (jednooborové studium)
- e) Kulturní antropologie-jiný obor UP (dvouoborové studium)

4. Byl pro Vás tento obor prioritou?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

5. Chcete do budoucna pracovat ve svém oboru?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne

d) Ne

6. Považujete uplatnitelnost ve Vašem oboru za vysokou?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

7. Jaký průměrný příjem předpokládáte v budoucnu?

- a) 9 999 Kč a méně
- b) 10 000-19 999 Kč
- c) 20 000-29 999 Kč
- d) 30 000-49 999 Kč
- e) 50 000 Kč a více

8. Ovlivnily Vaše zájmy a koníčky výběr oboru studia?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne

9. Jaká kritéria byla při výběru studia důležitá? (respondent vybírá žádné, jedno nebo více kritérií, je zde také možnost otevřené odpovědi)

- a) Náročnost studia
- b) Možnost uplatnění v oboru
- c) Zájem o obor
- d) Možnost seberealizace
- e) Rozšíření vědomostí v daném oboru
- f) Nepřijetí na jiný obor
- g) Vzdálenost od bydliště
- h) Získání nových kontaktů

- i) Status studenta
- j) Jiné:

10. Jak důležité jsou pro Vás tyto faktory?

10.1 Nové známosti

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

10.2 Získání diplomu

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

10.3 Nalezení lépe placené práce

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

10.4 Stálý příjem

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

10.5 Prestiž oboru/povolání

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité

- d) Velmi nedůležité

10.6 Seberealizace

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

10.7 Mít úspěch

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

10.8 Studovat to, co mě zároveň baví

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

10.9 Studuje to můj kamarád/kamarádka

- a) Velmi důležité
- b) Spíše důležité
- c) Spíše nedůležité
- d) Velmi nedůležité

11. Jste spokojen s daným oborem?

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Spíše ne
- d) Ne